

- NACRT -

STRATEGIJA OBRAZOVANJA ODRASLIH U KONTEKSTU
CJELOŽIVOTNOG UČENJA NA PODRUČJU
GRADA DOBOJ ZA PERIOD

OD 2015 DO 2020 GODINE

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. METODOLOGIJA PRIPREME STRATEGIJE OBRAZOVANJA ODRASLIH U KONTEKSTU CJELOŽIVOTNOG UČENJA GRADA DOBOJ	6
3. SOCIO EKONOMSKA ANALIZA GRADA DOBOJ SA ASPEKTA OBRAZOVANJA ODRASLIH	10
3.1. Profil grada Doboj.....	10
3.1.1. Geografski položaj i raspoloživi resursi	10
3.1.2. Stanovništvo i ljudski resursi.....	10
3.1.3. Lokalna ekonomija	11
3.1.3.1. Finansijski pokazatelji.....	13
3.1.3.2. Stanje zaposlenosti.....	13
3.1.3.3. Stanje nezaposlenosti.....	15
3.1.3.4. Strateški pravci razvoja lokalne ekonomije.....	18
3.2. Obrazovanje odraslih u gradu Doboj	18
3.2.1. Ciljne grupe obrazovanja odraslih u gradu Doboj.....	24
3.2.2. Obrazovanje odraslih u kontekstu potreba lokalne privrede i (samo)zapošljavanja ...	25
4. STRATEŠKA USMJERENJA	30
4.1. SWOT analiza grada Doboj za oblast obrazovanja odraslih	30
4.2. Strateška usmjerenja obrazovanja odraslih u gradu Doboj.....	31
5. VIZIJA OBRAZOVANJA ODRASLIH GRADA DOBOJ.....	35
6. STRATEŠKI CILJEVI.....	37
7. OPERATIVNI CILJEVI, PROJEKTI I MJERE	41
8. AKCIONI PLAN REALIZACIJE STRATEGIJE U PERIODU 2015-2020.....	45

LISTA SKRAĆENICA

Android OS: Android Operativni Sistem

APIF: Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge

CMS/Content Management System: Sistem za dinamičko upravljanje sadržajem

CNC mašine: Numerički upravljane mašine,

ECDL (European Computer Driving Licence): Evropski projekat sticanja informatičkih znanja i sertifikata,

freelancer: slobodni saradnik,

IKT: Informaciono- komunikacione tehnologije,

LST; Lokalni savjet za obrazovanje; Lokalno savjetodavno tijelo za obrazovanje odraslih i zapošljavanje grada Doboja

NK: Nekvalifikovani radnik

SWOT: Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji

UNESCO/The United Nations Organization for Education, Science and Culture: Organizacija Ujedinjenih Nacija za obrazovanje, nauku i kulturu

UOO „Centar za cjeloživotno učenje“: Ustanova za obrazovanje odraslih "Centar za cjeloživotno učenje",

1. UVOD

Savremena strategija obrazovanja odraslih počiva na konceptu cjeloživotnog učenja, pod kojim se podrazumijeva sveukupna aktivnost učenja tokom života, a s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija. Cjeloživotno učenje je učenje koje se odvija u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti), i u svim oblicima (formalno, neformalno i informalno), kao kontinuirani proces koji ima za ciljeve lično zadovoljstvo i razvoj pojedinca, aktivno građanstvo, društvenu uključenost i zapošljivost.¹

U vremenu brzih promjena i globalnih kretanja, obrazovanje odraslih, kao segment u konceptu cjeloživotnog učenja, nameće se kao važan element konkurentnosti i osnovna pretpostavka privrednog rasta i razvoja. UNESCO je obrazovanje odraslih definisao kao skup procesa učenja, formalnih i ostalih u kojem odrasle osobe razvijaju svoje sposobnosti, obogaćuju svoje znanje i unapređuju svoje tehničke ili profesionalne kvalifikacije, ili ih preusmjeravaju da bi zadovoljile svoje potrebe ili potrebe svojih društava.

Obrazovanje odraslih se zasniva na načelima:

- a) cjeloživotnog učenja,
- b) racionalnog korištenja obrazovnih mogućnosti, teritorijalne blizine i dostupnosti obrazovanja svima, pod jednakim uslovima, i u skladu sa njihovim sposobnostima,
- c) slobode i autonomije svakog pojedinca u izboru načina, sadržaja, oblika, sredstava i metoda obrazovanja,
- d) stručne i moralne odgovornosti andragoških radnika,
- e) garancije kvaliteta obrazovne ponude i
- f) poštovanja ličnosti i dostojanstva svakog učesnika u procesu.²

U tom smislu, odraslom osobom se smatraju lica starija od 15 godina, koja nisu završila osnovno obrazovanje, odnosno lica starija od 18 godina koja su završila osnovno obrazovanje u redovnom školovanju i druga lica koja se obrazuju, a da pri tome nemaju status učenika ili studenta.³

Kao i većina lokalnih zajednica u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, grad Doboje suočen je sa nezaposlenošću, koja se smatra jednim od ključnih problema društva u ovom trenutku. Evidentno je da je

¹ Strateška platforma razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u BiH 2014 – 2020 (Sl.Glasnik BiH br.96/2014)

² Zakon o obrazovanju odraslih Republike Srpske, član 3. (Sl.Glasnik RS br. 59/2009;01/2012)

³ Zakon o obrazovanju odraslih Republike Srpske, član 5. stav a) (Sl.Glasnik RS br. 59/2009;01/2012)

problem nezaposlenosti kompleksan i da zahtjeva provođenje brojnih aktivnosti na različitim nivoima i za različite ciljne grupe. U tom smislu, obrazovanje odraslih je oblast, kroz čije se unapređenje, u kombinaciji sa ostalim mjerama, može doprinijeti rješavanju problema nezaposlenosti. Nedostajuća znanja i vještine, odnosno njihova neprilagođenost potrebama tržišta rada, negativno utiču na zapošljivost stanovništva, ali i na konkurentnost poslovnih subjekata. Postojeća znanja i vještine sve brže zastarijevaju i potrebno ih je neprekidno upotpunjavati i/ili usavršavati. Današnja tržišta radne snage zahtjevaju neprekidno usvajanje novih znanja i vještina, te je u tom smislu neophodno uspostaviti sistem obrazovanja odraslih na lokalnom nivou, koji će to omogućiti i podržati. Posmatrano iz tog ugla, jasno je da jačanje konkurentnosti ljudskog kapitala kroz usvajanje novih znanja i vještina, direktno jača i konkurentnost poslovnih subjekata.

Lokalno tržište rada se trenutno nalazi u složenoj i specifičnoj situaciji. U kvantitativnom smislu, ponuda radne snage prevazilazi mogućnosti zapošljavanja, odnosno kapacitete lokalnih poslovnih subjekata. U kvalitativnom smislu, posmatrajući sa stanovišta nivoa kvalifikacija i vještina koje zahtjevaju poslovni subjekti, ponuda lokalnog tržišta rada se ne smatra zadovoljavajućom. U takvoj situaciji, grad Doboj se opredjelio za strateški pristup razvoju obrazovanja odraslih u cilju uspostavljanja lokalnog sistema, čije će osnovne karakteristike biti: relevantnost, fleksibilnost, efikasnost, efektivnost, dostupnost i održivost. **Obrazovanje odraslih treba biti važna komponenta sveukupnog obrazovnog sistema, dostupna svima kroz različite vidove obrazovanja i učenja, i u funkciji rasta i razvoja privrede.**

2. METODOLOGIJA PRIPREME STRATEGIJE OBRAZOVANJA ODRASLIH U KONTEKSTU CJELOŽIVOTNOG UČENJA GRADA DOBOJ

Donošenjem Odluke o pristupanju izradi Strategije obrazovanja odraslih 2015 - 2020 (Sl. Glasnik grada Doboj br. 03/15), grad Doboj zvanično je započeo proces strateškog planiranja u oblasti obrazovanja odraslih. Ključna uloga u ovom procesu je dodjeljena Lokalnom savjetodavnom tijelu za obrazovanje odraslih i zapošljavanje grada Doboj (u daljem tekstu LST Doboj), koje je osnovano odlukom gradonačelnika br.02-022-433/14 u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih Republike Srpske (Sl. Glasnik RS br. 59/2009; 01/2012).

LST Doboj sačinjavaju predstavnici sljedećih institucija i organizacija:

- Gradska uprava grada Doboj
- UG "Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS"
- JU "Zavod za zapošljavanje RS" – biro Doboj
- Sindikat obrazovanja, nauke i kulture za regiju Doboj
- Područna privredna komora Doboj
- JU "Saobraćajna i elektrotehnička škola" Doboj

Osnivanjem LST Doboj, ispunjene su institucionalne pretpostavke za početak procesa izrade Strategije obrazovanja odraslih u skladu sa metodologijom koja se bazirala na participativnom pristupu. Navedene institucije i organizacije su u procesu strateškog planiranja obrazovanja odraslih grada Doboj uzele aktivno učešće.

Metodologija pripreme Strategije obrazovanja odraslih grada Doboj 2015 - 2020, zasniva se na važećoj zakonskoj regulativi i ostalim relevantnim aktima, uključujući:

- Zakon o obrazovanju odraslih Republike Srpske (Sl.Glasnik RS br. 59/2009;01/2012)
- Principe i standarde u oblasti obrazovanja odraslih u BiH (Sl. Glasnik BiH br. 39/2014)
- Strateška platforma razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u Bosni i Hercegovini za period 2014-2020 (Sl.Glasnik BIH br.96/2014)
- Ekonomska politika Republike Srpske za 2015. godinu (Sl.Glasnik RS br. 119/14)

U skladu sa navedenom regulativom, izradi Strategije obrazovanja odraslih grada Doboj se pristupilo kako bi se odraslim građanima omogućilo obrazovanje i učenje tokom cijelog života i na taj

način doprinjelo njihovom ličnom i profesionalnom razvoju, boljem zapošljavanju, socijalnoj uključenosti i pripremi za aktivan i odgovoran život.

Metodologiju pripreme „Strategije obrazovanja odraslih grada Doboj 2015 – 2020“, predložila je Agencija za ekonomski razvoj grada Prijedora „PREDA-PD“, čiji je projektni tim rukovodio ovim procesom uz aktivno učešće i doprinos članova LST Doboj. Metodologiju su značajno odredile i smjernice definisane projektom „Obrazovanjem do zapošljavanja u lokalnoj zajednici“, koji se finansirao sredstvima EU. Ovaj projekat je sproveo UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“ u partnerstvu sa Visokom poslovno-tehničkom školom Doboj i u saradnji sa JU “Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske” i Gradskom upravom.

Ključne smjernice pomenutog projekta su bile:

- Stavljanje obrazovanja odraslih u funkciju (samo)zapošljavanja, gdje će se kroz realizaciju planiranih projekata, mjera i aktivnosti, unapređivati kvalifikacije i kompetencije ljudskog kapitala u cilju zapošljavanja, odnosno pokretanja sopstvenih poslovnih djelatnosti (samozapošljavanja)
- Identifikacija potreba i potencijala lokalnih poslovnih subjekata, sa posebnim naglaskom na kadrove sa odgovarajućim kvalifikacijama, odnosno kompetencijama
- Maksimalno oslanjanje na lokalne resurse i tehničke kapacitete za ispunjavanje preduslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih, posebno u dijelu praktične obuke
- Razvoj regionalne saradnje na polju obrazovanja odraslih kroz razmjenu informacija, saradnju organizatora obrazovanja odraslih i postizanje sinergije

Definisanom dinamikom i aktivnostima projekta „Obrazovanjem do zapošljavanja u lokalnoj zajednici“, određeno je da se proces izrade strategije obrazovanja odraslih sprovodi istovremeno na području tri ciljane lokalne zajednice– Derventa, Doboj i Modriča. U metodološkom smislu, proces pripreme Strategije se odvijao primjenom pristupa participativnog planiranja u tri (3) faze.

Prva faza u pripremi Strategije je bila posvećena pripremi koncepta, odnosno okvira Strategije obrazovanja odraslih grada Doboj na osnovu informacija i zaključaka proisteklih iz sledećih aktivnosti:

- Definisanje i analiza aktuelnog zakonskog okvira
- Prikupljanje i analiza informacija o socio-ekonomskim prilikama na području grada Doboj
- Analiza relevantnih aktivnosti koje na području grada Doboj provode institucije i organizacije – članovi LST Doboj
- Analiza lokalnih kapaciteta i potencijala za razvoj i provođenje programa obrazovanja odraslih

- Analiza potreba lokalnog tržišta rada za određenim profilima radne snage
- Izrada metodologije rada LST Doboj
- Organizacija radionica sa članovima LST Doboj za pripremu koncepta Strategije u gradu Doboj (uključujući određivanje vizije i misije, kao i SWOT analize obrazovanja odraslih na području grada Doboj)

Uz zvanične podatke iz izvještaja relevantnih institucija i organizacija, za analizu potreba lokalnog tržišta rada korišteni su i podaci iz dva istraživanja. Prvo istraživanje je provedeno u okviru projekta UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“, pod nazivom „Centar za cjeloživotno učenje“. Metodologiju istraživanja je pripremila Visoka poslovno-tehnička škola iz Doboja, a samo istraživanje je provedeno od strane UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“ u periodu 1.4 - 30.06.2013. godine i odnosilo se na istraživanje potreba tržišta rada grada Doboj. Istraživanje je sprovedeno putem anketiranja, odnosno direktnim posjetama lokalnim privrednim subjektima. Drugo istraživanje je provedeno tokom jula 2015. godine i baziralo se na pomenutom istraživanju iz 2013. godine, odnosno ažuriranju prikupljenih podataka i informacija. I ovo istraživanje je tehnički provedeno od strane UG „Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS“ iz Doboja. Za analizu potreba lokalnog tržišta rada, korištene su i procjene predstavnika organizacija - članica LST Doboj, koje su se bazirale na poznavanju karakteristika lokalnog poslovnog okruženja, ali i informacija i procjena potreba tržišta rada na regionalnom i globalnom nivou. Prva faza pripreme Strategije protekla je u intenzivnoj komunikaciji između LST Doboj i projektnog tima, koja se odvijala kroz zvanične radne sastanke organizovane na nivou LST Doboj i na nivou individualnih članova LST Doboj. Komunikacija je uključivala i svakodnevne kontakte i razmjenu informacija. Članovi LST su aktivno doprinikli realizaciji aktivnosti predviđenih metodologijom izrade Strategije, naročito kroz pomenuta istraživanja i prikupljanje relevantnih podataka, svako u domenu nadležnosti institucije/organizacije koju predstavlja. U ovoj fazi je organizovana i posebna tematska radionica, na osnovu koje su određene osnovne postavke strateškog dokumenta i rada LST Doboj u budućnosti.

Druga faza u pripremi Strategije je bila posvećena konsultacijama sa ključnim zainteresovanim stranama, a posebno predstavnicima lokalne poslovne zajednice i predstavnicima institucija - organizatora obrazovanja odraslih, okupljenih u dvije Fokus grupe. Fokus grupama u gradu Doboj je dodjeljena uloga korektivnog faktora, koje će sa svojim prijedlozima i zapažanjima povećati kvalitet strateškog dokumenta i stepen prilagođenosti budućih strateških projekata, mjera i aktivnosti, stvarnim potrebama i mogućnostima lokalne privrede i zajednice. Predstavnicima dvije Fokus grupe je na odvojenim sastancima, održanim 24. juna 2015. godine u Doboju, predstavljen koncept Strategije

obrazovanja odraslih i mogućnost eventualnih korekcija i prijedloga, kako bi usvojeni dokument imao što veću relevantnost i uporište u realnim potrebama izraženim na lokalnom nivou. Prijedlozi svih učesnika sastanaka su uzeti u obzir kod planiranja strateških projekata i mjera.

Na bazi provedenih aktivnosti u fazama I i II, pripremljen je Nacrt Strategije obrazovanja odraslih grada Doboj 2015 – 2020 i Akcioni plan za realizaciju Strategije u prvih 12 mjeseci.

Treća (finalna) faza u pripremi Strategije je posvećena javnoj prezentaciji prijedloga nacrtu Strategije obrazovanja odraslih grada Doboj 2015 – 2020 i Akcionog plana za realizaciju Strategije u prvih 12 mjeseci. Na osnovu obezbjeđenih povratnih informacija, komentara i prijedloga, prijedlog nacrtu Strategije obrazovanja odraslih grada Doboj 2015 – 2020 je ažuriran i u takvoj formi upućen na usvajanje u skladu sa zakonskom procedurom.

3. SOCIO EKONOMSKA ANALIZA GRADA DOBOJ SA ASPEKTA OBRAZOVANJA ODRASLIH

3.1. Profil grada Doboj

3.1.1. Geografski položaj i raspoloživi resursi

Doboj predstavlja jedan od ključnih i najvažnijih komunikacionih raskršća u BiH. Razvojem drumskog i željezničkog saobraćaja dolinama riječnih tokova Bosne, Usore i Spreče uspostavljena je veza između srednjoevropske i mediteranske makroregije, stvarajući pretpostavke za nastajanje i razvoj drugih grana privrede. Slobodno se može reći, da je prostor grada Doboj komunikacijska spona Panonskog i Jadranskog basena, s jedne strane, te Zapadne Evrope i Centralnog Balkana, s druge strane, i kao takav ima strateški značaj, kako za mikroregiju tako i za cijelu Republiku Srpsku.⁴

Grad Doboj je značajan regionalni centar za područje koje obuhvata i opštine Derвента, Modriča, Vukosavlje, Teslić, Brod, Petrovo, Šamac i Stanari. Status regionalnog centra pozicionirao je Doboj kao administrativno sjedište entitetskih institucija, koje u Doboju imaju svoje centralne filijale odgovorne za upravljanje svim procesima važnim za život stanovništva na ovom području.

Grad Doboj se prostire na površini od oko 667 km² i obuhvata 67 mjesnih zajednica.

Pored izuzetnog geokomunikacijskog položaja, grad Doboj raspolaže sa značajnim prirodnim resursima u vezi sa energetske i mineralnim sirovinama. Strateški izazov je kako u budućnosti valorizovati ove resurse, bez značajnog ugrožavanja životne sredine.⁵

3.1.2. Stanovništvo i ljudski resursi

Prema preliminarnim rezultatima popisa iz 2013. godine, broj stanovnika na području grada Doboj iznosi 77.223 što čini 6 % od ukupnog broja stanovnika na području Republike Srpske.⁶ Prema procjenama opštinskog Odjeljenja za privredu iz 2011.godine na području grada Doboj živjelo je 80.719 stanovnika.

Prema posljednjem zvaničnom popisu iz 1991.godine broj stanovnika na području grada Doboj bio je 96.814 od čega je 69% stanovništva živjelo u ruralnom području, dok je 31% stanovništva živjelo u urbanom području.

⁴ Strategija integrisanog lokalnog razvoja opštine Doboj u periodu 2011-2020.godine – Opština Doboj, Doboj 2011.godine

⁵ Strategija integrisanog lokalnog razvoja opštine Doboj u periodu 2011-2020.godine – Opština Doboj, Doboj 2011.godine

⁶ Preliminarni rezultati popisa, drugo izmjenjeno izdanje 2013.godine – Republički zavod za statistiku, Banja Luka 2014.godine

Na smanjenje broja stanovnika u odnosu na 1991.godinu uticala su migraciona kretanja kao posljedica ratnih dešavanja na području grada Doboj. Pored migracionih kretanja na smanjenje broja stanovnika uticao je i pad broja rođenih na području grada Doboj kao posljedica smanjenog broja sklopljenih brakova, loše ekonomske situacije i nedostataka sistematske demografske politike.

3.1.3. Lokalna ekonomija

Privredna struktura grada Doboj je poslije rata dobrim dijelom razgrađena i devastirana, kako tehnološki, tako i ekonomski i kadrovski, osim jednog broja javnih preduzeća. U strukturi ukupne lokalne privrede, dominantan sektor je činila industrija, koja je zajedno sa građevinarstvom i proizvodnim zanatstvom u društvenom proizvodu grada Doboj učestvovala sa oko 50 %, a u ukupnoj zaposlenosti sa oko 55 %. Opšta je ocjena, da je privreda grada već dugi niz godina u tranzicionoj recesiji, koja je značajno uticala na privredni razvoj. Jedan od glavnih uzroka tranzicione recesije je i nedovoljno brz razvoj privatnog sektora, odnosno činjenici da su mala i srednja preduzeća sporije nastajala nego u uspješnim tranzicionim privredama.⁷

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku i Odjeljenja za privredu i društvene djelatnosti, na području grada Doboj u 2012.godini je bilo registrovano ukupno 2.531 malih i srednjih preduzeća i zanatsko preduzetničkih radnji.⁸

Od ukupnog broja 416 ili 16,4 % subjekata je bilo u kategoriji privrednih društava, dok je 2.115 ili 83,6% subjekata bilo u kategoriji zanatsko-preduzetničkih radnji.

Ako se posmatra struktura poslovnih subjekata, sa stanovišta broja zaposlenih, najveći udio imaju mikro poslovni subjekti sa učešćem od 87,1%; kategorija malih je zastupljena sa 11,2%; kategorija srednjih srednjih učestvuje sa 1,5%, dok je kategorija velikih zastupljena sa 0,2 % u ukupnom broju poslovnih subjekata.

Tabela 1. Struktura registrovanih poslovnih subjekata prema broju zaposlenih⁹

RB.	Vrsta preduzeća	MSP	Zanatsko-preduzetničke radnje	Ukupno	%
1.	Mikro (do 9 zaposlenih)	100	2.104	2.204	87,1
2.	Mala (od 10 do 49 zaposlenih)	272	11	283	11,2
3.	Srednja (od 50 do 249 zaposlenih)	38	-	38	1,5
4.	Velika (preko 250 zaposlenih)	6	-	6	0,2

⁷ Strategija integrisanog lokalnog razvoja opštine Doboj u periodu 2011-2020.godine – Opština Doboj, Doboj 2011.godine

⁸ Informacije o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboj sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata po godišnjem obračunu za 2012.godinu – Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti, Doboj 2013.godine

⁹ Informacija o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboj sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata po godišnjem obračunu za 2012.godinu

UKUPNO:	416	2.115	2.531	100
%	16,4	83,6	100	-

U sljedećoj tabeli prikazana je struktura privrednih društava (pravna lica) po veličini i djelatnostima.

Tabela 2. Struktura privrednih društava (pravna lica) po veličini i djelatnostima¹⁰

RB.	Djelatnosti	Mikro preduzeća	Mala preduzeća	Srednja preduzeća	Velika preduzeća	Ukupno	%
1.	Poljoprivreda, lov i šumarstvo	1	4	1	-	6	1,4
2.	Vađenje rude i kamena	3	5	-	1	9	2,2
3.	Prerađivačka industrija	13	24	4	-	41	9,8
4.	Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	-	1	2	-	3	0,7
5.	Snabdjevanje vodom, kanalizacije, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije životne sredine	3	4	2	-	9	2,2
6.	Građevinarstvo	13	13	2	-	28	6,7
7.	Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikla	25	117	4	-	146	35,1
8.	Saobraćaj i skladištenje	6	19	2	1	28	6,7
9.	Djelatnost pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane, hotelijerstvo i ugostiteljstvo	2	1	1	-	4	0,9
10.	Informacije i komunikacije	-	8	2	-	10	2,4
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	4	10	1	-	15	3,6
12.	Poslovanje nekretninama	-	3	-	-	3	0,7
13.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	5	16	1	-	22	5,3
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	4	5	1	-	10	2,4
15.	Javna uprava i odbrana ,obavezno socijalno osiguranje	8	3	3	2	16	3,8
16.	Obrazovanje	8	-	12	-	20	4,8
17.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	3	16	-	2	21	5,0
18.	Umjestnost, zabava i rekreacija	1	5	-	-	6	1,4
19.	Ostale uslužne djelatnosti	1	18	-	-	19	4,6
UKUPNO:		100	272	38	6	416	100

U sljedećoj tabeli predstavljene su informacije o preduzetničkim radnjama prema tipu organizovanja na području grada Doboj.

¹⁰ Informacija o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboj sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata po godišnjem obračunu za 2012. godinu

Tabela 3. Struktura preduzetničkih radnji prema tipu organizovanja¹¹

RB.	Tip organizovanja	Zanatsko-preduzetničke radnje	%
1.	Trgovina	702	33,1
2.	Zanatstvo	457	21,6
3.	Ugostiteljstvo	326	15,4
4.	Saobraćaj	249	11,8
5.	Prevoz za vlastite potrebe	247	11,7
6.	Ostale djelatnosti	134	6,3
UKUPNO:		2.115	100

Na području grada Doboj je u 2012.godini osnovano 268 malih i srednjih preduzeća i zanatsko-preduzetničkih radnji od čega je 16 MSP i 252 radnje.¹²

3.1.3.1. Finansijski pokazatelji

U 2012. godini, privreda grada Doboj je ostvarila ukupan prihod u iznosu od 632.328.000 KM što je 4 % više u odnosu na prethodnu godinu. Ostvareni ukupni prihodi su za 0,5% manji u odnosu na ukupne rashode po godišnjem obračunu za 2012.godinu. Ukupni rashodi ostvareni su u iznosu od oko 635.221.000 KM i veći su za 2,6% u odnosu na prethodnu godinu. Troškovi zarada, odnosno bruto zarada u ukupnim rashodima učestvuju sa 21,1% ili 134.328.000 KM, i u odnosu na prethodnu godinu su manji za 1,4%. Troškovi amortizacije kao fiksni trošak imaju učešće u ukupnim rashodima od 7,6% i iznose oko 48.890.000 KM.¹³

Na području grada Doboj ukupno 352 privredna društva su podnijela završne račune za period 2012. godine. Od ukupnog broja pozitivan finansijski rezultat ostvarilo je 206, a negativan 146 privrednih društava. Preduzeća sa pozitivnim rezultatima poslovanja ostvarila su dobit od oko 33.185.000 KM.

U 2013. godini, ukupan prihod privrede iznosio je 586.611.970 KM, a u 2014. godini 665.754.326 KM što je za 13.4% više u odnosu na 2013. godinu.

Obuhvat privrednih društava koji su podnijeli završne račune za 2013. godinu iznosio je 347, a u 2014. godini 267. Uzrok smanjenog broja podnesenih završnih računa posljedica je katastrofalne poplave u maju 2014. godine i nemogućnosti nastavka poslovnih aktivnosti.

3.1.3.2. Stanje zaposlenosti

¹¹ Informacija o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboj sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata po godišnjem obračunu za 2012.godinu

¹² Informacija o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboj sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata po godišnjem obračunu za 2012.godinu

¹³ Informacija o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboj sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata po godišnjem obračunu za 2012.godinu

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku Republike Srpske zaključno sa 31.12.2014.godine, grad Doboj ima 12.414 zaposlenih lica.¹⁴ Od ukupnog broja zaposlenih lica a prema polnoj strukturi, 59 % čine muškarci ili 7.304 lica i 41 % ili 5.110 čine žene kao zaposlena lica.

U sljedećoj tabeli, predstavljeni su podaci o broju zaposlenih po vrstama subjekata u 2012. godini na području grada Doboj.

Tabela 4. Stanje zaposlenosti po vrstama subjekata¹⁵

RB.	VRSTE SUBJEKATA	Broj zaposlenih	%
1.	Privredna društva	6.185	49,1
2.	Samostalni preduzetnici	1.970	15,6
3.	Javni sektor	4.449	35,3
UKUPNO		12.604	100,00

Kada je u pitanju stanje zaposlenosti u privrednim društvima i zanatsko-preduzetničkim radnjama, na području grada Doboj ukupno je zaposleno 8.155 osoba. Od ukupnog broja zaposlenih 6.185 zapošljavanju privredna društva, a 1.970 zanatsko-preduzetničke radnje. U sljedećoj tabeli nalazi se pregled broja zaposlenih u privrednim društvima (prema kategorizaciji na mikro, mala, srednja i velika preduzeća) i zanatsko-preduzetničkim radnjama.

Tabela 5. Stanje zaposlenosti prema veličini i vrsti poslovnih subjekata¹⁶

RB.	VRSTE SUBJEKATA	Zaposleni u MSP	%
1.	Mikro privredna društva (do 9 zaposlenih)	1.442	17,68
2.	Mala privredna društva (od 10 do 49 zaposlenih)	613	7,51
3.	Srednja privredna društva (od 50 do 249 zaposlenih)	2.145	26,31
4.	Velika privredna društva (preko 250 zaposlenih)	1.985	24,35
5.	Zantsko-preduzetničke radnje	1.970	24,15
UKUPNO		8.155	100,00

Sljedećom tabelom je predstavljena struktura zaposlenih po djelatnostima na području grada Doboj.

¹⁴ Plate, zaposlenost i nezaposlenost, bilten broj 7- Republički zavod za statistiku Republike Srpske, Banja Luka 2015.godine

¹⁵ Informacija o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboj sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata na godišnjem obračunu za 2012.godinu

¹⁶ Informacija o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboj sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata na godišnjem obračunu za 2012.godinu

Tabela 6. Struktura zaposlenosti po djelatnostima¹⁷

RB.	DJELATNOST	Broj zaposlenih u poslovnim subjektima u 2012. godini
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	126
2.	Vađenje ruda i kamena	575
3.	Prerađivačka industrija	931
4.	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i gasom	313
5.	Snabdjevanje vodom, kanalizacija, uprav.	289
6.	Građevinarstvo	587
7.	Trgovina na veliko i trgovina na malo	1.290
8.	Saobraćaj i skladištenje	1.879
9.	Djelatnosti pružanja smještaja	200
10.	Informacije i komunikacije	195
11.	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	203
12.	Poslovanje nekretninama	7
13.	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	234
14.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	185
15.	Javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje	1.199
16.	Obrazovanje	1.086
17.	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	1.246
18.	Umjetnost, zabava i rekreacija	49
19.	Ostale uslužne djelatnosti	54
UKUPNO		10.634

3.1.3.3. Stanje nezaposlenosti

Prema podacima JU "Zavod za zapošljavanje Republike Srpske" - biro Doboje, ukupan broj nezaposlenih u februaru mjesecu 2015.godine iznosio je 8.031 lica, od čega su 3.791 žene (47%), a 4.240 muškarci (53%). Od ukupnog broja evidentiranih lica, 1,36 % su ratni vojni invalidi svih kategorija invalidnosti, 13,49 % su učesnici rata, a 1,90 % su članovi porodica poginulih boraca. Takođe, od ukupnog broja evidentiranih, 78,33 % su lica sa stalnim prebivalištem, 2,85 % su prognana i raseljena lica, a 10,72% povratnici. Kvalifikaciona i polna struktura nezaposlenih lica na dan 28.02.2015. godine, data je u sljedećoj tabeli.

¹⁷ Informacija o aktuelnoj problematici stanja privrede na području grada Doboje sa osvrtom na ostvarene rezultate poslovanja privrednih subjekata na godišnjem obračunu za 2012.godinu

Tabela 7. Kvalifikaciona i polna struktura nezaposlenih na području grada Doboj¹⁸

RB.	Stepen stručne spreme	Broj prijavljenih lica 28.02.2015.	Broj nezaposlenih žena	Učešće žena u ukupnom broju (u %)
1.	Nekvalifikovani radnici	1.816	762	41,96
2.	Polukvalifikovani i NSS radnici	129	50	38,75
3.	Kvalifikovani radnici, raznih kvalifikacija	2.907	1.069	36,77
4.	Lica sa srednjom stručnom spremom	2.382	1.471	61,75
5.	Visokokvalifikovani radnici	79	10	12,65
6.	Lica sa višom školskom spremom	93	54	58,06
7.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-180 ECTS	157	88	56,05
8.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-240 ECTS	434	269	61,98
9.	Masteri- 300 ECTS	31	18	58,06
10.	Magistri	2	0	0
11.	Doktori nauka	1	0	0
	UKUPNO:	8.031	3.791	47,20

U sljedećoj tabeli prikazana je struktura nezaposlenosti prema stepenu stručne spreme.

Tabela 8. Struktura nezaposlenosti prema stepenu stručne spreme¹⁹

RB.	Stepen stručne spreme	Broj lica 28.02.2015.	Učešće u uk. broju (u %)
1.	Nekvalifikovani radnici	1.816	22,62
2.	Polukvalifikovani i NSS radnici	129	1,60
3.	Kvalifikovani radnici, raznih kvalifikacija	2.907	36,20
4.	Lica sa srednjom stručnom spremom	2.382	29,67
5.	Visokokvalifikovani radnici	79	0,98
6.	Lica sa višom školskom spremom	93	1,15
7.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-180 ECTS	157	1,95
8.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-240 ECTS	434	5,40
9.	Masteri- 300 ECTS	31	0,40
10.	Magistri	2	0,02
11.	Doktori nauka	1	0,01
	UKUPNO:	8.031	100,00

U sljedećoj tabeli je data strosna struktura nezaposlenih lica zaključno sa 28.02.2015.godine.

Tabela 9. Starosna struktura nezaposlenih lica u gradu Doboj²⁰

RB.	Starosna dob nezaposlenih	Broj prijavljenih lica na evidenciji JU "Zavod za zapošljavanje RS"	Učešće u ukupnom broju prijavljenih (u %)
1.	15-18 godina	2	0,02
2.	18-20 godina	147	1,85
3.	20-24 godine	954	11,88
4.	24-27 godina	635	7,90

¹⁸ Izvor: JU "Zavod za zapošljavanje Republike Srpske" - Filijala Doboj, biro Doboj

¹⁹ Izvor: JU "Zavod za zapošljavanje Republike Srpske" - Filijala Doboj, biro Doboj

²⁰ Izvor: JU "Zavod za zapošljavanje Republike Srpske" - Filijala Doboj, biro Doboj

5.	27-30 godina	774	9,60
6.	30-35 godina	1.105	13,75
7.	35-40 godina	1.090	13,58
8.	40-45 godina	916	11,40
9.	45-50 godina	833	10,38
10.	50-55 godina	825	10,27
11.	55-60 godina	524	6,53
12.	60-65 godina	214	2,67
13.	Lica u 65-toj godini	12	0,14
	UKUPNO:	8.031	100,00

Na evidenciji nezaposlenih lica zaključno sa februarom mjesecom 2015. godine evidentirano je 1.658 lica starosne dobi između 45 i 55 godina, od čega 749 čine žene kao nezaposlena lica.

U sljedećoj tabeli data je kvalifikaciona struktura mladih nezaposlenih lica ispod 30 godina.

Tabela 10. Kvalifikaciona struktura mladih nezaposlenih lica ispod 30 godina starost²¹

RB.	Stepen stručne spreme nezaposlenih lica do 30 godina starosti	Broj lica 28.02.2015.	Učešće u uk. Broju (u %)
1.	Nekvalifikovani radnici	230	11,99
2.	Polukvalifikovani i NSS radnici	2	0,10
3.	Kvalifikovani radnici, raznih kvalifikacija	592	30,86
4.	Lica sa srednjom stručnom spremom	814	42,44
5.	Visokokvalifikovani radnici	0	0
6.	Lica sa višom školskom spremom	4	0,20
7.	Lica sa visokom stručnom spremom VSS-180 ECTS	276	14,38
	UKUPNO:	1.918	100,00

Zaključno sa mjesecom martom 2015.godine na evidenciji JU „Zavod za zapošljavanje RS“ - biro Doboj evidentirano je 172 nezaposlena lica sa završenom srednjom školom bez zanimanja (maturanti gimnazije 171 i maturanti gimnazije informatičkog smjera 1 lice).

U sljedećoj tabeli nalazi se evidencija nezaposlenih lica bez završene osnovne škole.

Tabela 11. Nezaposlena lica bez završene osnovne škole²²

RB.	NK radnici	Broja lica zaključno sa 31.03.2015.	Žene
1.	Nepismeni bez škole	14	8
2.	Bez 4 razreda osnovne škole	9	2
3.	Završeno 4 razreda osnovne škole	68	23
4.	Završeno 5 razreda osnovne škole	13	4
5.	Završeno 6 razreda osnovne škole	22	7
6.	Završeno 7 razreda osnovne škole	21	4
7.	Završeo 8 razreda osnovne škole	1.641	69
	UKUPNO:	1.788	117

²¹ Izvor: JU "Zavod za zapošljavanje Republike Srpske" - Filijala Doboj, biro Doboj

²² Izvor: JU "Zavod za zapošljavanje Republike Srpske" - Filijala Doboj, biro Doboj

3.1.3.4.Strateški pravci razvoja lokalne ekonomije

Strategija integrisanog lokalnog razvoja opštine Doboj 2011 – 2020 (Sl. Glasnik opštine Doboj 2/2011), definisala je strateška usmjerenja lokalne zajednice. Nastojanje da se u narednom periodu poboljšaju lokalne prilike po pitanju nivoa (ne)zaposlenosti, vodeći je motiv za realizaciju projekata i mjera određenih ovim strateškim dokumentom, pri čemu su sledeći sektori procenjeni kao strateški:

- Saobraćaj, distribucija, komunikacije
- Energetika i mašinstvo
- Poljoprivreda i proizvodnja hrane
- Turizam

Pored sektora koji su definisani kao strateški, razvojne aktivnosti će biti značajno usmjerene na izgradnju podsticajnog poslovnog okruženja i ukupne infrastrukture za razvoj malog i srednjeg preduzetništva u opštem smislu (uključujući i prethodno pomenute ključne sektore), sa naglaskom na potrebu razvoja prerađivačke industrije, kao generatora **značajnijeg** zapošljavanja.

Kada su u pitanju strateški sektori, važno je napomenuti investiciju koja je trenutno u pripremnj fazi i koja se odnosi na ponovno otvaranje fabrike za preradu voća i povrća „Nova Bosanka“. U pitanju je investicioni poduhvat azerbejdžanske kompanije „Benkons“, koja namjerava izgraditi pogon u vrijednosti od oko 40 miliona evra i time ponovo oživjeti poljoprivrednu djelatnost baziranu na saradnji sa lokalnim kooperantima (procenjeni broj kooperanata iznosi oko 5.000).

3.2. Obrazovanje odraslih u gradu Doboj

Strategijom integrisanog lokalnog razvoja opštine Doboj 2011-2020, prepoznat je značaj ljudskih resursa za razvoj lokalne zajednice, a dio projekata i mjera je u tom smislu usmjeren na stvaranje regionalno konkurentnih ljudskih resursa, sa efikasnim programima podrške socijalno isključenih grupa i razvijenim kapacitetima ukupne društvene infrastrukture. U procesu pripreme pomenutog strateškog dokumenta, utvrđeno je postojanje raskoraka između potrebne radne snage i obrazovnih i kvalifikacionih profila raspoložive radne snage. Jedan od strateških izazova je stvaranje dinamičnijeg lokalnog tržišta rada sa organizovanim stalnim obukama i prekvalifikacijama i intenzivnom saradnjom između poslodavaca, JU “Zavod za zapošljavanje Republike Srpske”, lokalne uprave i njenih ustanova, kao i nevladinog sektora, kako bi se osiguralo aktuelno i perspektivno prilagođavanje ponude i potražnje radne snage. Za postizanje ovog strateškog cilja neophodno je usmjeriti napore prema identifikaciji neophodnih

znanja i kvalifikacija, kao i stvaranju kvalifikovanih ljudskih resursa koji će omogućiti razvoj Doboja kao regionalnog, saobraćajnog, distributivnog i komunikacionog centra.²³

Imajući u vidu ovo strateško opredjeljenje grada Doboj, obrazovanje odraslih je jedna od oblasti, čijim se unapređenjem na lokalnom nivou, može doprinijeti postizanju definisanog strateškog cilja. **Strategijom integrisanog lokalnog razvoja 2011 – 2020, planirano je i uspostavljanje Lokalnog savjeta za obrazovanje odraslih u okviru Operativnog plana društvenog razvoja i u skladu sa Zakonom o obrazovanju odraslih Republike Srpske.**

Zakonom o obrazovanju odraslih Republike Srpske, obrazovanje odraslih je jedinstveni dio obrazovnog sistema Republike Srpske i ima za cilj postizanje najmanje osnovnog obrazovanja, osposobljavanje za zapošljavanje odraslih lica koja nemaju završeno formalno obrazovanje, omogućavanje daljeg obrazovanja i obuke, odnosno mogućnost dokvalifikacije, prekvalifikacije i kontinuiranog stručnog usavršavanja tokom cijelog radnog vijeka i omogućavanje obrazovanja i sticanja znanja i vještina koje odgovaraju ličnim sposobnostima, afinitetu i životnom dobu pojedinca.

Obrazovanje odraslih može biti:

- a) formalno
- b) neformalno
- c) informalno.

Formalno obrazovanje odraslih označava obrazovni proces koji se izvodi u obrazovnim ustanovama po programima osnovnog i srednjeg obrazovanja prilagođenim potrebama i mogućnostima odraslih. Formalno obrazovanje odraslih sprovodi se u skladu sa zakonima kojima se uređuju djelatnosti osnovnog i srednjeg obrazovanja, osim u pitanjima koja su uređena zakonom o obrazovanju odraslih Republike Srpske.

Neformalno obrazovanje odraslih je organizovan proces učenja i obrazovanja usmjeren ka usavršavanju, specijalizaciji i dopunjavanju znanja, vještina i sposobnosti prema dijelovima programa formalnog obrazovanja (modulima) i po posebnim programima za sticanje znanja, vještina i sposobnosti, a koji se mogu organizovati kod obrazovnih ustanova i specijalizovanih organizacija, koje ispunjavaju uslove prema programu koji izvode.

Informalno učenje podrazumjeva permanentno samoobrazovanje, usavršavanje i sticanje znanja i vještina van obrazovnih ustanova i specijalizovanih organizacija obrazovanja odraslih.²⁴

²³ Strategija integrisanog lokalnog razvoja opštine Doboj u periodu 2011-2020.godine – Opština Doboj, Doboj 2011.godine

²⁴ Zakon o obrazovanju odraslih Republike Srpske (Sl.Glasnik RS br. 59/2009;01/2012)

Kada je u pitanju obrazovanje odraslih, Doboj ima tradiciju i određena iskustva u provođenju programa obrazovanja odraslih. Opštinsko sindikalno vijeće osnovalo je Radnički univerzitet u Doboju kao društvenu organizaciju 1953. godine. S obzirom na ulogu radničkih univerziteta, njihov značaj i ciljeve, od 1. januara 1960. godine univerzitet je počeo da djeluje kao ustanova sa samostalnim finansiranjem, te definisanim programom rada i vlastitim profesionalnim kadrom, konstituišući se na taj način u ustanovu za obrazovanje koja treba da zadovolji stalno rastuće potrebe na stručnom, ideološko-političkom, društveno-ekonomskom i kulturnom planu. Podaci iz 1975. godine pokazuju da je univerzitet imao određeni intenzitet aktivnosti. Politička škola samoupravljanja radila je sa četrnaest odjeljenja, sa 290 lica koja su je uspješno završila. Ukupno 23 seminara na temu društveno-političkog obrazovanja pohađalo je više od 600 lica; obavezni program marksističkog ideološko-političkog obrazovanja odslušali su skoro svi članovi Saveza komunista, a na Tribini aktuelnosti održano je 14 predavanja koja je posjetilo 3.200 građana. I u ostalim oblastima obrazovanja i prosvjećivanja, univerzitet je imao zapaženu aktivnost. Na ukupno 13 tematskih seminara, 290 lica je usvojilo osnovna znanja iz oblasti stočarstva, a u 15 mjesta su organizovani seminari iz voćarstva na kojima je nastavu uz praktičnu primjenu pratilo 450 lica. Ukupno (5) organizovanih kurseva krojenja i šivenja je pohađalo 220 djevojaka.²⁵

Sa stanovišta formalnog obrazovanja odraslih, danas je na području grada Doboj aktivno pet (5) ustanova. JU OŠ „Sveti Sava“ Doboj je jedna od ukupno 13 ustanova akreditovanih za osnovno obrazovanje za odrasle u Republici Srpskoj. Od ukupno šest (6) srednjoškolskih ustanova, tri (3) su akreditovane za izvođenje programa obrazovanja odraslih za ukupno 10 zanimanja - JU „Ekonomska škola“, JU „Saobraćajna i elektro škola“ i JU „Ugostiteljska i trgovinska škola“ iz Doboja. Navedene ustanove ispunile su uslove za sticanje statusa organizatora obrazovanja odraslih predviđenih Zakonom o obrazovanju odraslih Republike Srpske, u periodu od donošenja zakona 2009. godine do danas. Na području grada Doboj je aktivna i UOO „Centar za cjeloživotno učenje“ sa ukupno 10 programa u ponudi (javno priznati programi osposobljavanja) u potpunosti razvijenih u saradnji sa lokalnim poslovnim subjektima, u toku posljednje dvije godine (od polovine 2013 do polovine 2015. godine).

Sledećom tabelom predstavljeni su aktuelni akreditovani programi obrazovanja odraslih u navedenim ustanovama, kao i statistički podaci o dosadašnjem broju upisanih polaznika i broju polaznika koji su uspješno završili obrazovanje (zaključno sa 12.06.2015. godine).

²⁵ Doboj - Društveno-privredna karta komune, Press- clipping – Beograd, 1977. godine

Tabela 12. Akreditovane ustanove i formalni (javno priznati) programi za obrazovanje odraslih u gradu Doboj²⁶

RB.	Organizator obrazovanja	Zanimanja	Broj upisanih	Broj polaznika koji su završili program
1.	JU OŠ „Sveti Sava“ Doboj	Osnovno obrazovanje	0	0
2.	JU „Ekonomska škola“ Doboj	Ekonomski tehničar	16	15
		Poslovno-pravni tehničar	23	17
3.	JU „Saobraćajna i elektro škola“ Doboj	Električar	0	0
		Tehničar elektroenergetike	31	17
		Tehničar računarstva	23	20
		Vozač motornih vozila	4	3
		Tehničar drumskog saobraćaja	27	18
		Tehničar željezničkog saobraćaja	23	18
4.	JU „Ugostiteljska i trgovinska škola“ Doboj	Trgovinski tehničar	0	0
		Ugostiteljsko-kulinarski tehničar	0	0
5.	UOO „Centar za cjeloživotno učenje“ Doboj ²⁷	p.o. ²⁸ za plasteničku proizvodnju	35	9 ²⁹
		p.o. za poslove armirača	0	0
		p.o. za poslove zidara	0	0
		p.o. za poslove molera	0	0
		p.o. za poslove pekara	0	0
		p.o. za poslove tapetara	0	0
		p.o. za poslove tesara	0	0
		p.o. za stolara namještaja	0	0
		p.o. za šivača	0	0
		p.o. proizvođača rasada povrća i cvijeća	0	0

Predstavljeni programi obrazovanja odraslih su programi namjenjeni polaznicima zainteresovanim za prekvalifikacije i dokvalifikacije (u slučajevima kada polaznici imaju završenu srednju školu), odnosno za sticanje prvog zanimanja (u slučajevima kada polaznici imaju završenu osnovnu školu). Javno priznati (formalni) programi osposobljavanja (p.o.) za određene poslove, trenutno su u ponudi jedino kod UOO „Centar za cjeloživotno učenje“, a namjenjeni su polaznicima zainteresovanim za minimalna znanja i vještine, koja su neophodna za sticanje određenog zanimanja.

Poređenje grada Doboj sa drugim gradovima u Republici Srpskoj, po broju subjekata koji imaju status organizatora obrazovanja odraslih i broju akreditovanih formalnih programa, predstavljeno je sljedećom tabelom.³⁰

²⁶ JU “Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske” (akt br. 07/5.5/034-221/15 od 12.06.2015)

²⁷ Statistički podaci dostavljeni su od strane UOO Centar za cjeloživotno učenje Doboj

²⁸ program osposobljavanja

²⁹ Broj polaznika koji je do sada završio program osposobljavanja, dok ostali broj upisanih i dalje pohađa obuku

³⁰ Zvanična internet stranica JU “Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske”

Tabela 13. Broj organizatora i akreditovanih programa obrazovanja odraslih u gradovima u RS

RB.	Grad	Broj organizatora obrazovanja odraslih	Broj akreditovanih programa
1.	Doboj	5	21
2.	Banja Luka	14	109
3.	Istočno Sarajevo	1	7
4.	Bijeljina	6	71
5.	Prijedor	5	54
6.	Trebinje	2	12

Organizatori obrazovanja odraslih (prvenstveno srednje škole) u Doboju su generalno zainteresovani za unapređenje oblasti obrazovanja odraslih na lokalnom, ali i regionalnom nivou, prepoznavajući poziciju grada Doboja kao regionalnog centra. Navedene ustanove raspolažu određenom infrastrukturom i kadrovima, posebno za teoretski dio nastave. Predstavnici ovih ustanova ističu i da se suočavaju sa administrativno-pravnim preprekama u ispunjavanju uslova za pripremu i izvođenje programa obrazovanja odraslih, koje djeluju destimulativno kako na organizatore tako i na potencijalne polaznike programa. Prepreke su uočene kod izvođenja konkretnih programa obrazovanja odraslih (prekvalifikacija), i odnose se na vremensko trajanje programa, koje prouzrokuje i veće finansijske napore za polaznike (veća troškove za pohađanje). Ipak, interes za razvojem obrazovanjem odraslih je prisutan, uključujući i ispunjavanje preduslova za izvođenje ne samo programa preakvalifikacija i dokvalifikacija, nego i za programe osposobljavanja. Istaknuta je potreba uspostavljanja bolje saradnje sa lokalnim poslovnim subjektima, naročito u oblastima vezanim za primjenu novih tehnologija, gdje bi se izvođenje programa obrazovanja odraslih dešavalo u saradnji obrazovnih institucija i lokalnih poslovnih subjekata. Aktivno učešće poslovnih subjekata u izvođenju programa obrazovanja za odrasle, podiže nivo zapošljivosti polaznika, zbog uvida poslovnih subjekata u cijeli proces, kao i direktnog kontakta koji se ostvaruje sa polaznicima. Na taj način, poslovni subjekti su u poziciji da procjene nivo znanja i kompetencije polaznika sa stanovišta mogućeg zapošljavanja.

Organizatori obrazovanja, na bazi iskustava u provođenju programa obrazovanja odraslih, kao jedan od važnih elemenata koji utiču na kvalitet izvedenih programa, ističu i poznavanje andragoških metoda i tehnika nastavnog osoblja uključenog u proces. Identifikovana je potreba za jačanjem kapaciteta aktuelnih, ali i potencijalnih organizatora obrazovanja odraslih iz ove oblasti.

Lokalne institucije i organizacije, koje prate kretanja na tržištu rada, su i prije fomiranja LST Doboj imale saradnju i razmjenu informacija na određenom nivou i za određene aktivnosti (npr. upisne politike). Evidentno je i da sve institucije i organizacije – članice LST provode određene redovne aktivnosti koje se direktno ili indirektno mogu povezati sa oblašću obrazovanja odraslih. Međutim, kada je u pitanju oblast obrazovanja odraslih, praktikovan je uglavnom individualni pristup.

Lokalna uprava u Doboju vodi evidencije o aktivnim preduzetničkim radnjama, ima pristup podacima Poreske uprave RS, planira i provodi strateške projekte i mjere iz ove oblasti (npr. obuke za zapošljavanje kod poznatog poslodavca), finansira materijalne troškove lokalnih srednjih škola, itd.

JU „Zavod za zapošljavanje RS“, preko svoje filijale, odnosno biroa u Doboju, planira i provodi aktivne mjere zapošljavanja, koje između ostalog uključuju i programe obrazovanja odraslih za povećanje zapošljivosti osoba na evidenciji nezaposlenih.

Područna privredna komora Doboj ima komunikaciju sa lokalnim privrednim društvima i u mogućnosti je da sagleda njihove potrebe za kadrovima određenih kvalifikacija i kompetencija. Organizacije civilnog društva su u bliskom kontaktu sa specifičnim ciljnim grupama, koje uključuju i teže zapošljiva lica i u mogućnosti su da identifikuju programe obrazovanja odraslih, kojim se značajno povećavaju mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja.

Sindikato obrazovanja, nauke i kulture za regiju Doboj raspolaže sa informacijama o nastavnom kadru koji aktivno učestvuje ili može učestvovati u izvođenju programa obrazovanja odraslih, kao i informacijama o njihovim potrebama po pitanju stalnog unapređenja znanja i kompetencija za postizanje željnog kvaliteta obrazovanja odraslih.

Formiranje LST Doboj je prvi korak u stvaranju efikasnijeg lokalnog institucionalnog okvira za ovu oblast, jer su njime povezani **gore navedeni** ključni akteri i ostavljena mogućnost za uključivanje drugih relevantnih lokalnih institucija i organizacija u narednom periodu.

Obrazovanje odraslih kao oblast, ima sve veću vidljivost u Doboju, posebno sa aspekta dva EU projekta koja su implementirana na području grada, sa direktnim fokusom na obrazovanje odraslih ³¹.

Pored pripreme i jačanja lokalnih kapaciteta za izvođenje konkretnih programa obrazovanja odraslih, projektima se posebna pažnja posvećivala jačanju svijesti građana i sveukupne javnosti o potencijalnim koristima od procesa obrazovanja odraslih. Iz tog razloga, broj zainteresovanih je u porastu, što je značajan napredak u odnosu na period nakon donošenja Zakona o obrazovanju odraslih Republike Srpske (2009. godine), kada je potencijalne polaznike bilo teško zainteresovati i uopšte informisati o ovoj temi.

Međutim, i pored toga što su potrebe za obrazovanjem odraslih u Doboju realne i raznovrsne, prema procjeni LST Doboj, informisanost potencijalnih ciljnih grupa **je ipak** i dalje na zadovoljavajućem nivou. U obzir je potrebno uzeti i faktore individualnog karaktera koji se baziraju na pojedinačnim iskustvima, shvatanjima, planovima, motivaciji i očekivanjima potencijalnih polaznika. Važno je naglasiti i značaj finansijskog faktora, imajući u vidu i nezavidnu ekonomsko-socijalnu poziciju lokalnog stanovništva, a posebno nezaposlenih osoba.

³¹ Projekti “Centar za cjeloživotno učenje” i “Obrazovanjem do zapošljavanja u lokalnoj zajednici”

Potreba za formalnim (javno važećim) programima prekvalifikacije i dokvalifikacije, prisutna je i kod zaposlenih i kod nezaposlenih lica. Zaposlena lica se suočavaju sa potrebom ispunjavanja formalnih uslova za trenutna i potencijalna radna mjesta i sticanja nedostajućih znanja i vještina za povećanje sopstvenih kompetencija, a time i konkurentnosti samog poslovnog subjekta. Nezaposlena lica, programe prekvalifikacije i dokvalifikacije posmatraju s aspekta ispunjavanja preduslova za zapošljavanje na poslovima za kojim postoji potražnja na lokalnom ili stranim tržištima.

Trenutno javno priznati programi osposobljavanja za određene poslove su posebno interesantni, jer pored formalnog priznanja osposobljenosti (javno priznata diploma i upis u radnu knjižicu) pružaju sticanje osnovnih znanja i vještina za pojedine poslove u relativno kraćem vremenskom periodu (u prosjeku oko 6 mjeseci u zavisnosti od konkretnog programa). Česti su slučajevi u kojima kandidati za polaznike i sami polaznici programa, insistiraju na što kraćem i intenzivnijem periodu potrebnom za sticanje određenih kvalifikacija i uvjerenja³²

Što se tiče neformalnih programa obrazovanja odraslih, potrebe postoje za različitim znanjima i vještinama, gdje se informaciono-komunikacione tehnologije, grafički dizajn i strani jezici najčešće prepoznaju kako kod nezaposlenih, tako i kod zaposlenih lica. Prema informacijama od lokalnih organizatora kurseva stranih jezika za odrasle osobe, primjetan je pad zainteresovanosti, i pored toga što predstavnici lokalne privrede konstantno ističu potrebu za ovim sadržajima. Kao ključni razlozi za ovakav trend, navode se finansijski razlozi, ali i nedostatak slobodnog vremena koje bi zaposlene osobe mogle posvetiti ovoj vrsti obrazovanja.

3.2.1. Ciljne grupe obrazovanja odraslih u gradu Doboj

U procesu pripreme Strategije obrazovanja odraslih, LST Doboj je određene kategorije stanovništva predložio za ciljne grupe Strategije, i to:

- Nezaposlena lica/aktivni tražioci posla u skladu sa potrebama poslovnih subjekata (za zapošljavanje) ili u svrhu samozapošljavanja. Prema podacima iz evidencija predstavljenih u poglavlju 3.1.3.3. ukupan broj aktivnih tražilaca posla u gradu Doboj je 8.031 lice. U pitanju je najšire definisana ciljna grupa u koju praktično ulaze sva evidentirana nezaposlena lica koja aktivno traže posao.

³² UOO „Centar za cjeloživotno učenje“ Doboj

- Nezaposlena lica/aktivni tražiocci posla starosti između 45 - 55 godina, kao jedna od kategorija koja se smatra teže zapošljivom i koja predstavlja 20,42 % ukupne nezaposlene populacije (1.658 lica od čega 749 žena) u Doboju.
- Nezaposlena lica sa invaliditetom, kao jedna od kategorija koja se smatra teže zapošljivom i koja predstavlja 1,6 % ukupne nezaposlene populacije (133 lica od čega 12 žena) u Doboju.
- Nezaposlena lica koja nemaju završenu osnovnu školu, kojih je na evidenciji ukupno 147, od čega 48 žena.
- Nezaposlena lica koja pripadaju kategoriji žena žrtve nasilja.
- Poslodavci i preduzetnici zainteresovani za unapređenje sopstvene konkurentnosti i konkurentnosti vlastitih kadrova.
- Nezaposlena lica bez zanimanja – Nekvalifikovani (NK) radnici (lica koja nemaju završenu srednju školu) koji čine 22,61 % od ukupnog broja nezaposlenih (1.816 lica od čega 762 žene). S aspekta kvalifikacije, ciljnom grupom se u ovom kontekstu mogu smatrati i maturanti gimnazije koji čine 2,1 % od ukupnog broja nezaposlenih lica (172 lica).
- Zaposlena lica zainteresovana za sticanje formalnih kvalifikacija za određena radna mjesta kao i unapređenje ličnih znanja, sposobnosti i kompetencija.
- Sva lica zainteresovana za unapređenje ličnih znanja i vještina kroz sve vidove obrazovanja.

3.2.2. Obrazovanje odraslih u kontekstu potreba lokalne privrede i (samo)zapošljavanja

U skladu sa ključnim smjernicama, Strategija obrazovanja odraslih se najvećim dijelom stavlja u funkciju poboljšanja mogućnosti zapošljavanja u lokalnim poslovnim subjektima. Iz tog razloga dobro poznavanje lokalne ekonomije, na nivou pojedinih djelatnosti i na nivou grupa i individualnih poslovnih subjekata, predstavlja osnovu za planiranje u oblasti obrazovanja odraslih. Istraživanja koja su provedena u procesu pripreme Strategije su pokazala da lokalni poslovni subjekti, a naročito subjekti aktivni u prerađivačkim djelatnostima, imaju izražene kratkoočne i dugoročne potrebe za kadrovima sa određenim kvalifikacijama, odnosno znanjima i vještinama. Bitno je napomenuti da poslodavci na različite načine izražavaju potrebe za kadrovima određenih kvalifikacija i/ili kompetencija, najčešće u zavisnosti od vrste djelatnosti i složenosti posla. Najčešće se za dugoročne razvojne planove izražavaju zahtjevi za kvalifikovanim i kompetentnom radnom snagom, dok se za kratkoročne razvojne planove težište stavlja na sposobnosti dostizanja određenog nivoa produktivnosti na određenom radnom mjestu.. Posmatrajući ukupno iskazane potrebe, u većini slučajeva radi se o zanimanjima, odnosno poslovima za čije se obavljanje traže kvalifikovani radnici, odnosno polukvalifikovani i nekvalifikovani radnici (koji se u proces rada uključuju na osnovu obuke i stečenog iskustva na određenim radnim mjestima). Manji broj slučajeva

se odnosi na zanimanja, odnosno poslove za koje je potrebna minimalno srednja stručna sprema (SSS-IV stepen).

Problem, sa kojim se većina lokalnih poslovnih subjekata (oko 38 % subjekata redovno, a 25 % ponekad) suočava, je pronalazak radnika sa potrebnim iskustvom i vještinama. Interesan je i podatak da oko 75 % lokalnih poslovnih subjekata (46,72 % redovno, a 27,73 % ponekad) mora organizovati interne dodatne obuke novozaposlenih kadrova.³³

Pored lokalnog nivoa, identifikacija perspektivnih zanimanja i vještina se sprovodila i na regionalnom, odnosno globalnom nivou. Zbog atraktivnosti zanimanja i interesa mlađih kategorija odraslih, posebna pažnja je posvećena informaciono-komunikacionim tehnologijama (IKT). Sa stanovišta zapošljavanja, jedna od mogućnosti je razvoj i specijalizacija lokalnih kadrova za IKT alate, i jačanje njihovih kapaciteta za obavljanje poslova preko dostupnih informacionih sistema (www.upwork.com , www.elance.com , www.freelancer.com , www.ifreelance.com), kao i razvoj grafičkih i web dizajn rješenja za online prodaju. Procjenjuje se da vrijednost urađenih poslova preko ovih sistema prelazi više od nekoliko milijarde evra na godišnjem nivou. Današnji svijet rada obilježava sve veći broj „freelance“ poslova. U SAD je jedna od tri osobe zaposlena na taj način, što je više od 42 miliona ljudi. Napredne IKT tehnologije, omogućuju sve lakši rad „online“, a ova vrsta posla često zahtjeva veoma mala ulaganja. Procjena je da će uslovi rada u ovoj branši u budućnosti postajati sve fleksibilniji, a tržište globalno.³⁴

Povratne informacije od predstavnika lokalne privrede³⁵ izdvojila su tekstilnu industriju, drvenu industriju/industriju namještaja, građevinsku industriju, poljoprivredu i proizvodnju hrane kao sektore koji su suočeni sa problemom obezbjeđenja kadrova sa odgovarajućim kvalifikacijama i vještinama. Poslovni subjekti iz navedenih sektora dolaze u priliku da sklope poslovne aranžmane koji podrazumjevaju povećan plasman svojih proizvoda, a samim tim i rast broja zaposlenih osoba. Međutim, na lokalnom tržištu rada u trenutnim okolnostima, potreba za neophodnim kadrovima se ne može podmiriti. Ista grupa dala je i svoja mišljenja i zapažanja po pitanju kvalifikacija i kompetencija aktuelnog kadra (osoba trenutno zaposlenih u poslovnim subjektima). Iskustva predstavnika građevinske industrije su posebno izdvojena, gdje se u prioritete lokalnog sistema obrazovanja odraslih ističe potreba formalne verifikacije znanja i vještina zaposlenih, stečenih na određenim poslovima i radnim mjestima. Prema navodima predstavnika ovog sektora, značajan broj osoba raspoređenih na određena radna mjesta i poslove, formalno nema kvalifikacije za ta mjesta i poslove. Ova činjenica je posebno važna sa stanovišta nastupa lokalnih poslovnih subjekata na stranim tržištima. Nemogućnost podnošenja dokumentacije

³³ „Istraživanje potreba tržišta rada - Doboj, Modriča, Derventa“, projekat „Centar za cjeloživotno učenje“, Doboj, 2013. godine

³⁴ Analiza stanja i potreba za IT kadrom u gradu Prijedoru, Agencija za ekonomski razvoj grada Prijedora, maj 2015.

³⁵ Fokus grupa predstavnika lokalne privrede formirana tokom procesa izrade strategije

kojom se dokazuje kvalifikovanost zaposlenih za određena radna mjesta, automatski diskvalifikuje ponude lokalnih poslovnih subjekata na međunarodnim konkursima/tenderima.

Poboljšanje prodajnih vještina je takođe jedna od specifičnih potreba, istaknuta od strane lokalnih poslodavaca. Procjenjeno je da većina poslovnih subjekata, a naročito onih koji su aktivni u trgovačkoj djelatnosti, ima potrebu za unapređenjem prodajnih vještina njihovih trenutnih, ali i potencijalnih kadrova. Obrazovanje odraslih je i tom kontekstu, prepoznato kao jedno od mogućih rješenja kojima se može odgovoriti na istaknutu potrebu.

Poljoprivreda i proizvodnja hrane ima specifičan značaj za lokalnu ekonomiju i između ostalih se smatraju strateškim sektorima³⁶. Imajući u vidu pomenutu najavljenju investiciju u pogon za preradu voća i povrća, kao i tradiciju koji dobojski kraj ima u proizvodnji i preradi voća i povrća, potrebna zanimanja, poslovi i vještine za ovaj sektor su posebno naglašene (dodatno i u cilju podsticanja samozapošljavanja).

Na osnovu pomenutih provedenih istraživanja i prijedloga predstavnika lokalne privrede³⁷, izdvojena su određena zanimanja i poslovi za koja se neophodna znanja i vještina mogu steći putem obrazovanja odraslih, te na taj način povećati mogućnosti zapošljavanja i samozapošljavanja. U narednoj tabeli predstavljen je ukupan pregled identifikovanih potrebnih zanimanja, odnosno poslova, na koja se može odgovoriti programima obrazovanja odraslih.

Tabela 14. Potrebe lokalne privrede za zanimanjima/poslovima na području grada Doboj

RB	Poslovna aktivnost	Zanimanja/Poslovi
1.	Industrija tekstila, kože i obuće	Obučar
		Šivač
		Mehaničar za održavanje mašina za šivenje
		Poslovi izrade gornjih dijelova obuće
		Modelar u tekstilnoj industriji
2.	Drvena industrija i industrija namještaja	Konstruktor u tekstilnoj industriji
		Tapetar
		CNC operater/CNC programer
		Lakirer
		Stolar – Tehničar za obradu drveta
3.	Obrada metala	Monter namještaja
		Bravar
		Metalostrugar
		Zavarivač MIG-MAG postupkom
		Zavarivač TIG postupkom
		CNC operater/CNC programer
		Mašinski tehničar
Limar		
4.	Poljoprivreda i proizvodnja hrane	Proizvođač rasada povrća i cvijeća

³⁶ Strateški cilj 3. Razvijeno seosko preduzetništvo i održiva poljoprivredna proizvodnja - Strategija integrisanog lokalnog razvoja opštine Doboj u periodu 2011-2020.godine – Opština Doboj, Doboj 2011.godine;

³⁷ Fokus grupa predstavnika lokalne privrede formirana tokom procesa izrade strategije

		Plastenička proizvodnja
		Sakupljač samoniklog bilja, šumskih plodova i gljiva
		Pekar
		Voćar
		Pčelar
		Prerada voća i povrća – Proizvodnja hrane i pića
		Rukovalac poljoprivrednom mehanizacijom
		Uzgajivač ljekovitog bilja
5.	Građevinska industrija	Moler
		Građevinski tehničar
		Tesar
		Asfalter
		Fasader
		Rukovalac građevinskih mašina –bagerista
		Rukovalac građevinskih mašina – kranista
		Armirač
		Zidar
6.	Rudarstvo i elektroenergetika	Kopač
		Rukovalac rudarskom mehanizacijom
		Mehaničar rudarskih mašina
		Rudar
		Rudarski tehničar
		Geološki tehničar
7.	Specifične potrebe lokalne privrede	Konobar
		Trgovac
		Automehaničar/autodijagnostičar
		Farmaceutski tehničar
		Vozač teretnih vozila
		Mesar
		Portir
		Kuvar
		Monter
		Skladištar
8.	Informaciono – komunikacione tehnologije	ECDL start
		ECDL core
		Web design i upravljanje web sadržajem (CMS sistemi)
		CAD/CAM software (Razvoj proizvoda)
		Grafički dizajn (Corel, Photoshop, Adobe Illustrator, Adobe InDesign)
		Programiranje – PHP, C, C++, Java, Javascript, ASP
		Razvoj aplikacija u Android OS
		Razvoj aplikacija u IOS

Provedena istraživanja su se jednim dijelom odnosila na oblast kompetencija, odnosno potreba za programima usavršavanja namjenjenim trenutnim kadrovima poslovnih subjekata. S tim u vezi, 48,90% privrednih subjekata se izjasnilo da ima predviđenu dodatnu obuku za zaposlene.³⁸ U cilju poboljšanja konkurentnosti jačanjem kapaciteta trenutnih kadrova, lokalni poslodavci su istakli potrebe

³⁸ „Istraživanje potreba tržišta rada - Doboje, Modriča, Derventa“, projekat „Centar za cjeloživotno učenje“, Doboje, 2013. godine

za određenim programima usavršavanja, odnosno sticanja nedostajućih kompetencija. U pitanju su programi predstavljeni sledećom tabelom.

Tabela 15. Potrebni programi usavršavanja/sticanja kompetencija

RB.	Programi usavršavanja/sticanja kompetencija
1.	Usavršavanje menadžera
2.	Usavršavanje u oblasti turizma
3.	Usavršavanje u oblasti medicine
4.	Usavršavanje u oblasti IT tehnologija
5.	Usavršavanje u oblasti ugostiteljstva i hotelijerstva
6.	Usavršavanje iz djelatnosti elektrotehnike
7.	Usavršavanje iz oblasti ekologije
8.	Kursevi stranih jezika (opšti i stručni)
9.	Obuke za korišćenje specijalizovanih softvera
10.	Obuke za razvoj kreativnosti i inovativnosti
11.	Obuke za razvoj menadžerskih vještina
12.	Obuke za razvoj prodajnih vještina
13.	Obuke za razvoj komunikacionih vještina

4. STRATEŠKA USMJERENJA

4.1. SWOT analiza grada Doboja za oblast obrazovanja odraslih

U procesu pripreme Strategije, SWOT analiza je bila jedan od alata korištenih za identifikaciju svih relevantnih okolnosti koje imaju uticaj na proces razvoja obrazovanja odraslih na području grada Doboja. SWOT analiza je sinteza prethodno urađene socio-ekonomske analize. Ona predstavlja most između sadašnjeg stanja, koje je utvrđeno analizom i željenog budućeg stanja koje se definiše strateškim planom.

Ovaj koncept nam daje sistemsku analizu prijetnji i prilika kao i njihovo usaglašavanje sa jakim i slabim stranama grada Doboja. SWOT analiza obezbeđuje korisne informacije za usklađivanje lokalnih kapaciteta i sposobnosti sa okruženjem u kojem grad Doboja djeluje.

Tabela 16. SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Duga tradicija i značajno iskustvo u provođenju programa obrazovanja odraslih – Radnički univerzitet Doboja - Definisan zakonski okvir na nivou RS u oblasti obrazovanja odraslih - Postojanje određene infrastrukture za provođenje obrazovanja odraslih (organizatori obrazovanja odraslih, prostorni kapaciteti i kvalifikovani kadrovi za obrazovanje odraslih) - Tri lokalne srednje stručne škole akreditovane za programe obrazovanja odraslih (prekvalifikacija/dokvalifikacija) - Osnovan „Centar za cjeloživotno učenje“ i drugi aktivni akreditovani i neakreditovani organizatori obrazovanja odraslih - Osnovna škola uključena u obrazovanje odraslih - Osnovano Lokalno savjetodavno tijelo za obrazovanje odraslih i zapošljavanje grada Doboja - Kontinuirana saradnja JU “Zavod za zapošljavanje RS” i obrazovnih institucija - Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti vrši analizu stanja privrede odnosno stanja i kretanja na tržištu rada - Zavod za zapošljavanje RS vrši analizu preferencija i afiniteta nezaposlenih lica po pitanju stanja novih kvalifikacija i kompetencija - Postojanje svijesti i izražen stav reprezentativnih socijalnih partnera i ostalih zainteresovanih grupa o važnosti obrazovanja odraslih (potpisan Sporazum o saradnji u cilju unapređivanja društvene brige i jačanje sistema podrške licima iz teško zapošljivih kategorija) 	<ul style="list-style-type: none"> - Djelimična usklađenost potreba tržišta rada i programa obrazovanja odraslih ponuđenih od strane lokalnih organizatora - Nedovoljna istraživanja i saznanja o potrebama poslovnog sektora za određenim obrazovnim profilima - Nedostatak lokalnih kadrova (potencijalni nastavni kadar za teorijsku i praktičnu nastavu) kompetentnih za nivo aktuelnog tehničko-tehnološkog napretka - Nedovoljna podrška lokalne zajednice razvoju i realizaciji programa obrazovanja odraslih i samozapošljavanju - Nedovoljan broj ljudi iz reda lokalnog nastavnog kadra, koji su pohađali obuke iz oblasti andragogije

- Promocija obrazovanja odraslih na području grada Doboj	
ŠANSE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - Izražene potrebe za programima obrazovanja odraslih kod identifikovanih ciljnih grupa u cilju zapošljavanja, samozapošljavanja i povećanje kompetencija - Izražene potrebe poslodavaca za kadrovima sa određenim kvalifikacijama, odnosno vještinama - Bolje povezivanje organizatora obrazovanja odraslih i tržišta rada - Bolja saradnja institucija (ustanova obrazovanja odraslih), rada i zapošljavanja na svim nivoima - Stvaranje boljih uslova za provođenje obrazovanja odraslih (nove tehnologije i uređenje prostora) - Podsticaji JU "Zavod za zapošljavanje RS" za samozapošljavanje i zapošljavanje novih radnika - Razmjena informacija o stanju na tržištu rada i potrebi poslodavaca za deficitarnim zanimanjima putem ankete o potrebama privrede - Unapređenje saradnje sa međunarodnim i drugim organizacijama i uključivanje u projekte kao i privlačenje sredstava iz međunarodnih fondova - Postojeća Strateška platforma razvoja obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja u BiH za period 2014-2020. godine 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedovoljan privredni rast i kapacitet poslovnog sektora, kao posljedica procesa privatizacije, ekonomske tranzicije i katastrofalne poplave u Doboju u 2014. godini - Smanjena mogućnost zapošljavanja - Nerazvijeno tržište rada i niska mobilnost radne snage - Visoka stopa nezaposlenosti (48%) i značajno prisustvo socijalne isključenosti (kategorije teže zapošljivih kategorija nezaposlenih lica) - Prisustvo sive ekonomije na tržištu rada - Zastarjele tehnologije koje se koriste u lokalnoj privredi - Nedostatak finansijskih sredstava za obrazovanje odraslih - Nedovoljna komunikacija i saradnja između relevantnih institucija u direktnoj vezi sa kretanjima na tržištu rada - Nedostatak primjene novih tehnologija u programima obrazovanja odraslih kao i kod organizatora obrazovanja odraslih - Nedovoljna informisanost ciljnih grupa koja za posljedicu ima nedovoljno interesovanje za obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje - Nedostatak želje i ideja mladih nezaposlenih lica za osnivanje sopstvenog biznisa - Neusklađena zakonska regulativa koja kreira nejednak okvir i uslove za izvođenje obrazovanja odraslih - Vremenski zahtjevna zakonska rješenja za programe obrazovanja odraslih demotiviraju ciljne grupe

4.2. Strateška usmjerenja obrazovanja odraslih u gradu Doboj

Slika 1. Strateška usmjerenja obrazovanja odraslih u gradu Doboj

Strateški fokusi obrazovanja odraslih u gradu Doboju su:

- lokalizovan pristup obrazovanju odraslih i zapošljavanju
- jačanje partnerske i međusektorske saradnje lokalnih aktera u kontinuitetu na području obrazovanja odraslih (realni, obrazovni, civilni i sektor rada)

Strateška usmjerenja grada Doboj u oblasti obrazovanja odraslih određena su u skladu sa zaključcima predstavljene socio-ekonomske analize i istraživanja provedenih u procesu pripreme Strategije. Razvoj obrazovanja odraslih u gradu Doboju usmjerava se prema potrebama navedenih ciljnih grupa s ciljem povećanja zapošljivosti (nezaposlenih lica), podrške samozapošljavanju i povećanju konkurentnosti lokalne privrede.

Definisanim ciljnim grupama, potrebno je obezbjediti širok izbor programa obrazovanja odraslih, koji će im omogućiti sticanje relevantnih znanja i vještina u skladu sa procjenom sopstvenih mogućnosti i sklonosti (talenta). Iz ugla podrške zapošljavanju, programi obrazovanja odraslih na području grada Doboj trebaju biti prilagođeni potrebama i potencijalima lokalne privrede. Za poslovnu zajednicu će se stvoriti povoljniji ambijent, jer će za potrebe održanja trenutnog nivoa poslovanja i eventualnog rasta i daljeg razvoja, na raspolaganju imati bolju ponudu sa lokalnog tržišta rada i u kvalitativnom i u kvantitativnom smislu. Iz pozicije poslodavaca, to će značiti veći broj osoba sa odgovarajućim kvalifikacijama, znanjima i vještinama koji za relativno kratak vremenski period mogu dostići traženi nivo produktivnosti. Vodeći se racionalnom logikom, koja se zasniva na kombinaciji dostupnih resursa, programi obrazovanja odraslih će podrazumjevati aktivno učešće lokalnih poslovnih subjekata, prvenstveno u dijelu praktične nastave. Problematika dostupnosti programa obrazovanja odraslih se posmatra iz dva ugla.

Prvi ugao se odnosi na trenutno dostupne programe i mogućnosti njihove realizacije, pri čemu će poseban akcent biti stavljen na:

- Obuke za poznatog poslodavca, prilagođene procesima koji se primjenjuju u lokalnim subjektima i sa zapošljavanjem kao poželjnim ishodom obuka,
- Verifikaciju znanja i vještina za sticanje formalnih kvalifikacija,
- Obuke za sticanje kvalifikacija, znanja i vještina za samozapošljavanje,
- Obuke za jačanje konkurentnosti lokalnih poslovnih subjekata (programi usavršavanja)

Drugi ugao se odnosi na potrebe proširenja liste dostupnih programa obrazovanja odraslih u skladu sa potrebama koje su uočene tokom pripreme Strategije, kao i potreba koje će biti uočene u narednom periodu. Da bi se ponuda lokalnih programa obrazovanja odraslih proširila, za svaki novi program je potrebno ispuniti određene uslove. Ovo je posebno važno u slučajevima kada su u pitanju formalni programi obrazovanja odraslih. U tom smislu, akcenat se stavlja na:

- Obezbjedenje infrastrukturnih i logističkih preduslova za izvođenje programa (u zavisnosti od stanja raspoložive infrastrukture i logistike potencijalnih organizatora),
- Aktivno učešće lokalnih poslovnih subjekata, primarno u procesu izvođenja prakse
- Obezbjedenje stručnih kadrova za teoretsku i praktičnu nastavu (uključujući i eventualne obuke za jačanje njihovih kapaciteta za određene oblasti)

LST Doboj je osnova lokalnog institucionalnog okvira obrazovanja odraslih, sa imenovanim institucijama i organizacijama (članicama), nadležnostima i obavezama (Odluka br. 02-022-433/14 grada Doboj 08.04.2014.godine). U narednom periodu, potrebno je pozicionirati ovo tijelo kao nosioca procesa planiranja i upravljanja obrazovanja odraslih na području grada Doboj. U tom smislu dio strateških projekata i mjera treba biti usmjeren na jačanje kapaciteta LST Doboj u operativnom smislu. LST Doboj treba da bude centralna tačka u kojoj će se sabirati svi operativni podaci dobijeni primjenom određenih alata i instrumenata, na osnovu kojih će se donositi godišnji i višegodišnji planovi obrazovanja odraslih. U skladu sa definisanim nadležnostim, LST Doboj će imati uvid u sve ishode aktivnosti, koji imaju veze sa obrazovanjem odraslih, i na osnovu njihove ocjene određivati korektivne mjere.

Jednako važno strateško usmjerenje je i poboljšanje opšteg lokalnog okvira na području grada Doboj, pod kojim se podrazumijeva odnos ciljnih grupa i ostalih subjekata prema obrazovanju odraslih, prepoznavanje njegovog značaja i obezbjedenje odgovarajuće lokalne i eksterne podrške. Potrebno je da obrazovanje odraslih postane jedna od alternativa koje stoje na raspolaganju lokalnom stanovništvu, posebno sa stanovišta zapošljavanja, samozapošljavanja i jačanja konkurentnosti. Zato je važno da lokalna ponuda bude relevantna (u skladu sa lokalnim potrebama), jer se samo na takav način mogu postići vidljivi rezultati (zapošljavanje i samozapošljavanje), potrebni za motivaciju i informisanje ciljnih grupa i prepoznavanje svrhe pohađanja programa obrazovanja odraslih. Dio opšteg lokalnog okvira je i svakako finansijska i tehnička podrška koju je potrebno obezbjediti iz različitih lokalnih izvora, a koji uključuju eventualna namjenska budžetska izdvajanja, sufinansiranje obezbjeđeno od strane privatnog sektora, doprinos polaznika, i druge izvore na lokalnom nivou u skladu sa mogućnostima. U kontekstu očekivane podrške obrazovanju odraslih i iz eksternih izvora (fondovi, programi, projekti na entitetskom, državnom i međunarodnom nivou), važno je da:

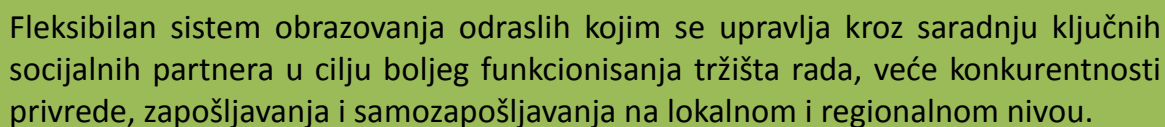
- LST Doboј ima redovnu komunikaciju sa subjektima – potencijalnim finansijerima/donatorima
- članice LST Doboј imaju kapacitete za pripremu projektnih prijedloga u skladu sa procedurama i pravilima potencijalnih donatora/finansijera
- se planiraju namjenska sredstva obezbjeđena iz lokalnih izvora, kao jedan od osnovnih preduslova privlačenja sredstava iz pomenutih eksternih izvora

5. VIZIJA OBRAZOVANJA ODRASLIH GRADA DOBOJ

Sumirajući zaključke proistekle iz socio-ekonomske analize sa stanovišta procesa obrazovanja odraslih, SWOT analize obrazovanja odraslih i načelnih strateških usmjerenja, definisana je izjava o viziji Strategije obrazovanja odraslih grada Doboj 2015 – 2020, koja treba dati odgovor na dva vrlo važna pitanja:

- kakvu poziciju namjeravamo obezbijediti u okruženju kada je u pitanju obrazovanje odraslih
- kako unaprediti i poboljšati kvalitet obrazovanja odraslih na lokalnom nivou

Vizijom se oblikuje namjeravana konkurentska pozicija u kojoj je ugrađeno načelo stvaranja i zajednička perspektiva u kojoj je ugrađeno načelo održivosti.

Fleksibilan sistem obrazovanja odraslih kojim se upravlja kroz saradnju ključnih socijalnih partnera u cilju boljeg funkcionisanja tržišta rada, veće konkurentnosti privrede, zapošljavanja i samozapošljavanja na lokalnom i regionalnom nivou.

Slika 2. Vizija obrazovanja odraslih grada Doboj

Usvojena vizija obrazovanja odraslih jasno određuje ključne oblasti u kojima se očekuje poboljšanje na području grada Doboj.

„Uspostavljen fleksibilan sistem obrazovanja odraslih“ – jasno je izražena namjera predstavnika najrelevantnijih lokalnih institucija da se razvoju obrazovanja odraslih pristupi na sistemski način, zasnovan na realno procjenjenim potrebama lokalne privrede i ciljnih grupa, gdje se pod fleksibilnošću sistema podrazumjeva brz odziv na uočenu potrebu i brze promjene/prilagođavanje specifičnostima uočenih potreba

„Saradnja ključnih socijalnih partnera“ – sagledavanje svih pojava iz ugla interesa i specifičnosti svih socijalnih grupa zainteresovanih za obrazovanje odraslih

„Bolje funkcionisanje tržišta rada“ – smanjenje nesklada između ponude i potražnje za radom u kvantitativnom i kvalitativnom smislu

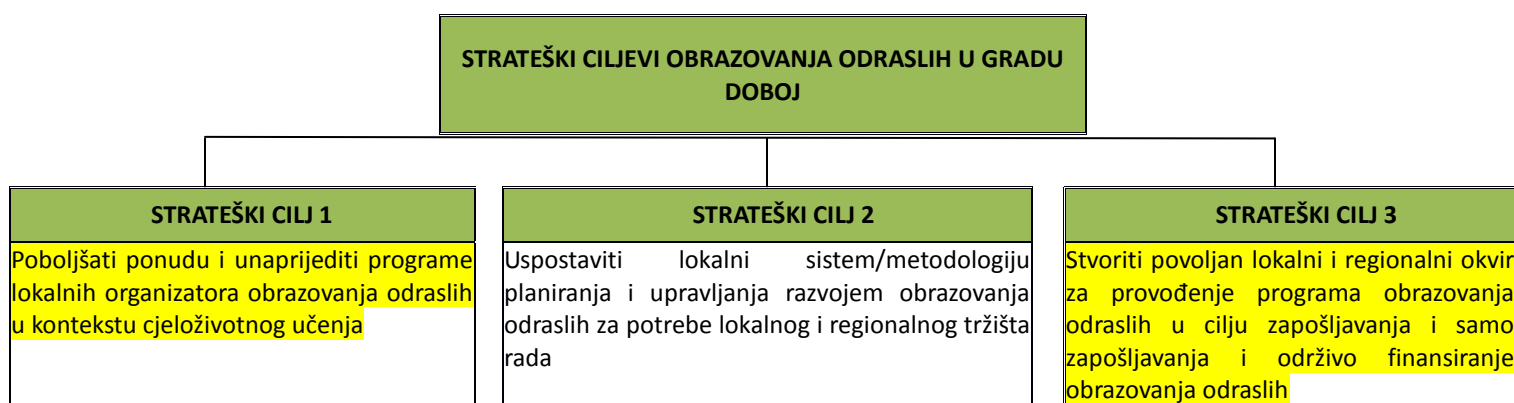
„Veća konkurentnost privrede“ – shvatanje značaja sticanja kvalifikacija i novih znanja i vještina za održanje trenutnog nivoa konkurentnosti, odnosno rast i razvoj lokalne privrede

„Zapošljavanje i samozapošljavanje na lokalnom i regionalnom nivou“ – stavljanje programa obrazovanja odraslih u funkciju zapošljavanja i samozapošljavanja i u lokalni i u regionalni kontekst, čime se ističe pozicija grada Doboj kao regionalnog obrazovnog centra.

6. STRATEŠKI CILJEVI

Postavljanje strateških ciljeva koji proizilaze iz vizije razvoja i strateških usmjerenja i fokusa obrazovanja odraslih predstavlja glavne pravce dostizanja vizije i izražava krajnje rezultate koje namjeravamo postići do 2020. god. u oblasti obrazovanja odraslih.

Tako definisanim strateškim ciljevima ogledaju se glavni pravci razvoja obrazovanja odraslih.

Slika 3. Strateški ciljevi obrazovanja odraslih u gradu Doboj

Strateški cilj 1: Poboljšati ponudu i unaprijediti programe lokalnih organizatora obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja

Na izražene potrebe za kadrovima sa određenim stručnim kvalifikacijama, znanjima i vještinama, moguće je odgovoriti programima obrazovanja odraslih, naročito kada su u pitanju potrebe izražene na kratkoročnom nivou. Promjene u upisnoj politici, kada je u pitanju redovno srednje stručno obrazovanje, donose prve efekte na tržištu rada u periodu od minimalno 3 do 4 godine od same promjene, što ovakvu vrstu promjena čini irelevantnom za kratkoročno izražene potrebe. U skladu sa izraženim potrebama neophodno je stvoriti preduslove da bi se programi obrazovanja odraslih mogli izvoditi u interesu ciljnih grupa i lokalne privrede, te na taj način proširila ponuda programa na lokalnom nivou. Realizacijom planiranih strateških projekata i mjera, generalna ponuda i kvalitet programa lokalnih organizatora obrazovanja odraslih će biti poboljšana. U ponudi će se naći novi programi obrazovanja odraslih za zanimanja i poslove za djelatnosti od značaja za lokalnu privredu, u kontekstu zapošljavanja i samozapošljavanja.

U operativnom smislu, za postizanje ovog strateškog cilja, neophodno je stvoriti odgovarajuće preduslove kako bi se programi za odabrana zanimanja, poslove i vještine, uopšte izvodili. U slučajevima

kada se radi o formalnim (javno priznatim) programima, preduslovi su jasno određeni. I u slučajevima kada su u pitanju neformalni programi obrazovanja odraslih, takođe je potrebno ispuniti određene preduslove da bi program mogao uopšte biti ponuđen potencijalnim polaznicima. Preduslovi koje je u operativnom smislu potrebno ispuniti, uključuju:

- Jasno odabrano/identifikovano zanimanje, odnosno posao za koji postoji izražena **potražnja** na lokalnom nivou (bilo da se radi o potrebama lokalnih poslovnih subjekata ili mogućnosti za samozapošljavanje)
- Postojanje zainteresovanih ustanova - potencijalnih organizatora obrazovanja
- Određen program obrazovanja odraslih za odabrano/identifikovano zanimanje, posao ili vještinu (u slučajevima kada se radi o javno priznatim programima)
- Pripremljen program obrazovanja za odabrano zanimanje, posao ili vještinu (u slučajevima kada se radi o neformalnim programima obrazovanja odraslih)
- Raspolaganje odgovarajućom infrastrukturom za izvođenje programa (prostor, oprema)
- Dostupnost stručnih lica za izvođenje teoretskog i praktičnog dijela programa obrazovanja odraslih
- Potrebne aktivnosti za jačanje kapaciteta stručnih lica koja izvode program – specijalistički kursevi, usavršavanja, treninzi za trenere, itd., odnosno jačanju tehničkih kapaciteta za izvođenje programa - oprema
- Sklapanje ugovora sa zainteresovanim poslovnim subjektima zainteresovanim za izvođenje/organizaciju praktičnog dijela programa
- Akreditacija programa u skladu sa zakonskom procedurom (samo u slučajevima formalnog obrazovanja odraslih)

Iskustva sredina u kojima je dostignut određeni nivo kvaliteta i dostupnosti programa obrazovanja odraslih, pokazuju da posebnu pažnju treba posvetiti selekciji nastavnog kadra i njegovom usavršavanju u oblastima andragogije i stručnim temama vezanim za konkretnu djelatnost, odnosno predmet obuka. U procesu ispunjavanja gorenavedenih preduslova, kao i samom provođenju programa obrazovanja odraslih, kvalitet i lokalna dostupnost ciljnim grupama će biti osnovne vodilje. **Uslovi za izvođenje programa obrazovanja odraslih će se ispunjavati na način da se mogu izvoditi ne samo na području grada Doboja, nego i na području cijele dobojske regije, uz maksimalno oslanjanje na lokalne kapacitete u skladu sa zakonskim okvirima. Ovakav pristup je i u skladu sa strateškim opredjeljenjem grada koji teži da i u budućnosti sačuva poziciju regionalnog centra, naročito s aspekta obrazovanja.**

Sistem obrazovanja odraslih grada Doboj će biti otvoren i opredjeljen za saradnju sa svim organizatorima obrazovanja odraslih u užem i širem okruženju koji su zainteresovani da, uvažavajući gore navedene pretpostavke (u mjeri koliko to određeni programi obrazovanja dozvoljavaju), ponude programe obrazovanja odraslih na području grada Doboj.

Strateški cilj 2: Uspostaviti lokalni sistem/metodologiju planiranja i upravljanja razvojem obrazovanja odraslih za potrebe lokalnog i regionalnog tržišta

Grad Doboj je kroz formiranje LST-a napravio prvi korak prema postizanju ovog strateškog cilja, jer su najrelevantnije lokalne organizacije i institucije aktivno uključene u ovo tijelo, sa opšte definisanim nadležnostima i zadacima. U tom smislu, sledećim korakom u pravcu postizanja ovog cilja se može smatrati i odluka grada Doboj da strateški planira razvoj obrazovanja za odrasle na lokalnom nivou. Postavljeni strateški cilj će biti postignut u potpunosti sprovođenjem projekata i mjera definisanim u strateškom dokumentu.

Uspostavljanje lokalnog institucionalnog okvira podrazumijeva i donošenje strateške odluke o načinu na koji će se obrazovanjem odraslih upravljati na području grada Doboj. Partnerstvo ključnih lokalnih i regionalnih socijalnih partnera u oblasti obrazovanja odraslih i zapošljavanja će biti prošireno i unapređeno. Ovo se naročito odnosi na predstavnike poslovne zajednice, čija će zastupljenost u partnerstvu biti povećana kako bi se intenziviralo učešće ove socijalne grupe u aktivnostima posvećenim definisanju politika obrazovanja odraslih i zapošljavanja. Funkcionisanje LST Doboj će biti standardizovano na bazi razvijene i primjenjene metodologije rada koja će se sprovoditi na godišnjem i višegodišnjem nivou. Uspostavljanje saradnje LST Doboj sa sličnim tijelima iz okruženja, kroz koju će se vršiti transfer znanja i iskustava, otvoriće nove mogućnosti za unapređenje lokalnog okvira. U skladu sa definisanim strateškim ciljem, i interni kapaciteti institucija i organizacija iz LST Doboj će biti ojačani za izvođenje specifičnih operativnih aktivnosti.

Strateški cilj 3: Stvoriti povoljan lokalni i regionalni okvir za provođenje programa obrazovanja odraslih u cilju zapošljavanja i samo zapošljavanja i održivo finansiranje obrazovanja odraslih

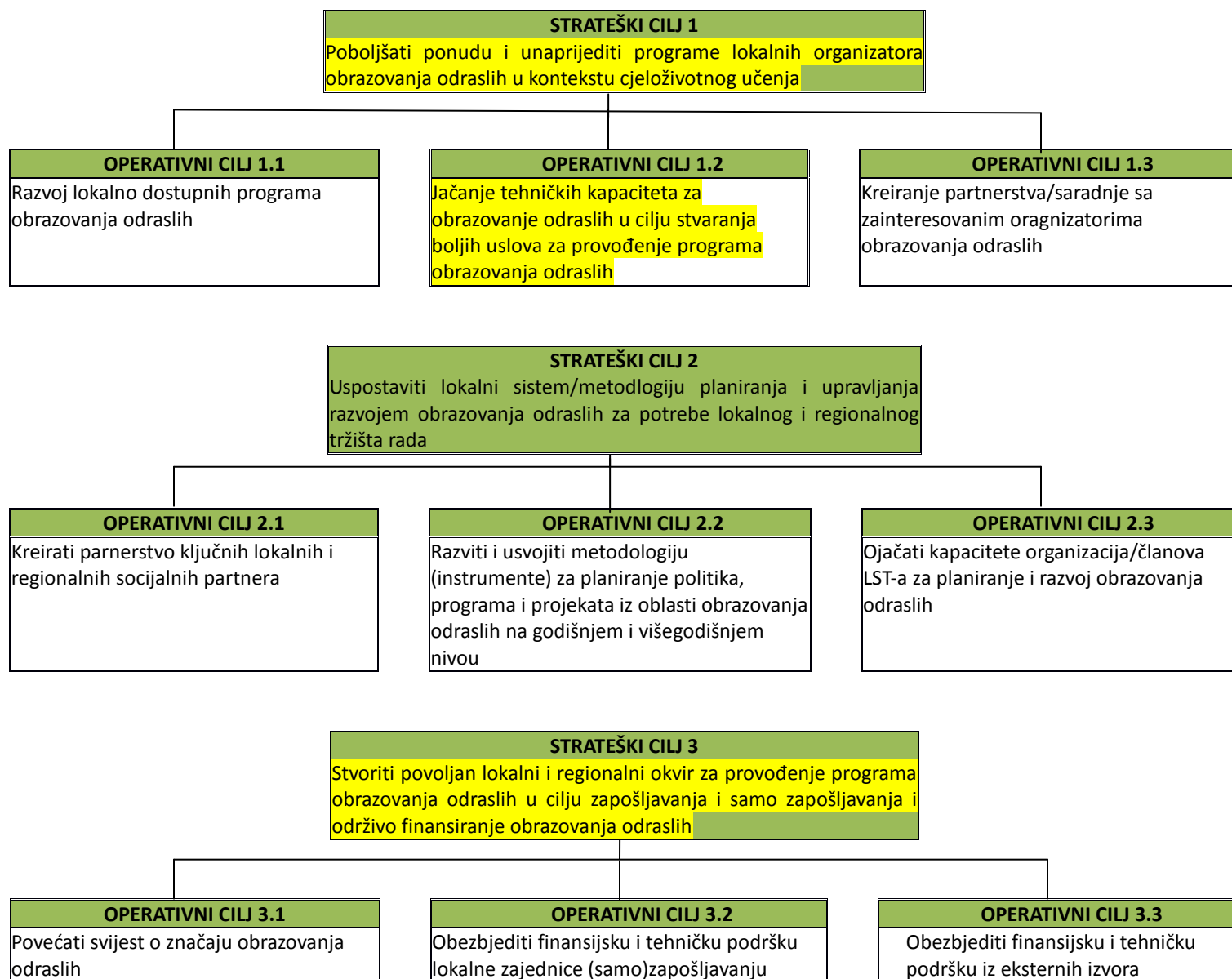
Kada je u pitanju savremeni koncept obrazovanja odraslih, može se reći da je grad Doboj, ali i šire okruženje, u početnoj fazi razvoja, koju karakteriše nerazumijevanje, nepovjerenje i slabo izražen interes ciljnih grupa. Međutim, ono što se može uzeti kao činjenica je da se bez odgovarajućih znanja i vještina, a često i kvalifikacija za određena zanimanja, u savremenoj ekonomiji, teško može očekivati povećanje zapošljivosti ljudskog kapitala. Pojednostavljeno, nerealno je očekivati da će poslodavci, a pogotovo domaći i strani investitori, svoje poslovanje bazirati na radnoj snazi, u čije obrazovanje i praktičnu obuku treba uložiti značajno vrijeme i resurse. Ponuda lokalnog sistema obrazovanja odraslih treba da se bazira

na realnim potrebama, procjenama i pretpostavkama, kako bi lokalnom stanovništvu omogućila sticanje relevantnih znanja i vještina, koje u krajnjem slučaju može povećati njihove mogućnosti za zapošljavanje i samozapošljavanje. U tom smislu, realizacija Strategije obrazovanja odraslih će podići svijest ciljnih grupa i ostalih zainteresovanih strana o značaju oblasti obrazovanja odraslih, što je važna pretpostavka za kreiranje povoljnog lokalnog okvira.

Postizanje ovog strateškog cilja će se ogledati u finansijskoj i tehničkoj podršci koju će lokalna zajednica, na čelu sa lokalnom upravom, pokušati da obezbjedi u skladu sa mogućnostima, za potrebe razvoja obrazovanja odraslih, direktno i/ili u kombinaciji sa određenim podsticajima za zapošljavanje i samozapošljavanje. Uz obezbjeđenje podrške sa lokalnog nivoa, potrebno je imati u vidu i mogućnosti obebjeđenja finansijske i tehničke podrške iz eksternih izvora, pod kojim se podrazumijevaju entitetski i državni programi i sredstva podrške, resursi međunarodnih organizacija, programa i projekata, a posebno EU sredstva Instrumenta predpristupne pomoći (IPA).

7. OPERATIVNI CILJEVI, PROJEKTI I MJERE

Za postizanje prethodno navedenih strateških ciljeva, neophodno je odrediti i ispuniti niz operativnih ciljeva, a sve kroz realizaciju konkretnih projekata i mjera. Odnos strateških i operativnih ciljeva je predstavljen grafičkim prikazom (Slika 4). Pregled planiranih strateških projekata i mjera je predstavljen tabelarno (Tabela 17).

Slika 4. Operativni ciljevi obrazovanja odraslih u gradu Doboju

Tabela 17. Pregled planiranih strateških projekata i mjera

Strateški ciljevi	Operativni ciljevi	Projekti i mjere	Potencijani nosioci projekata i mjera ³⁹
Strateški cilj 1. Poboljšati ponudu i unaprijediti programe lokalnih organizatora obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja	Operativni cilj 1.1 Razvoj lokalno dostupnih programa obrazovanja odraslih	1.1.1. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja, poslove i vještine iz oblasti industrije tekstila, kože i obuće	Organizatori obrazovanja odraslih
		1.1.2. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja, poslove i vještine iz oblasti drvne industrije i industrije namještaja	Organizatori obrazovanja odraslih
		1.1.3. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja, poslove i vještine iz oblasti metalne industrije	Organizatori obrazovanja odraslih
		1.1.4. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja, poslove i vještine iz oblasti poljoprivrede i proizvodnje hrane	Organizatori obrazovanja odraslih
		1.1.5. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja, poslove i vještine iz oblasti građevinske industrije	Organizatori obrazovanja odraslih
		1.1.6. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja, poslove i vještine iz oblasti rudarstva i elektro-energetike	Organizatori obrazovanja odraslih
		1.1.7. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja, poslove i vještine iz oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija	Organizatori obrazovanja odraslih
		1.1.8. Stvaranje uslova i izvođenje programa obrazovanja odraslih za zanimanja, poslove i vještine prema specifičnim potrebama lokalne privrede	Organizatori obrazovanja odraslih
	Operativni cilj 1.2 Jačanje tehničkih kapaciteta za obrazovanje odraslih u cilju stvaranja boljih uslova za provođenje programa obrazovanja odraslih	1.2.1. Obuka/specijalizacija kadrova iz organizacija organizatora obrazovanja odraslih iz oblasti andragogije	Organizacije civilnog društva, specijalizovani pravni subjekti
		1.2.2. Izrada projekta za nabavku opreme za potrebe poboljšanja kvaliteta postojećih programa	Organizatori obrazovanja odraslih
		1.2.3. Obuke "Treninzi za trenere" /usavršavanja/specijalizacije na temu specifičnih znanja i vještina neophodnih za izvođenje programa obrazovanja odraslih (primarno praktičnog dijela obuke)	Organizatori obrazovanja odraslih, specijalizovani pravni subjekti
		1.2.4. Nabavka licenciranih softvera i opreme za realizaciju programa obrazovanja odraslih	Grad Doboje, organizacije civilnog društva, organizatori obrazovanja odraslih
		1.2.5. Obuke u oblasti menadžmenta za organizatore obrazovanja odraslih	Specijalizovani pravni subjekti

³⁹ U sprovođenju planiranih projekata i mjera učestvuju sve institucije i organizacije – članice LST Doboje. U cilje efikasne raspodjele posla i odgovornosti, za svaki predloženi projekat i mjeru se imenuje institucija/organizacija koja će imati status nosioca (vodećeg partnera) u operativnom smislu.

	Operativni cilj 1.3 Kreiranje partnerstva/saradnje sa zainteresovanim organizatorima obrazovanja odraslih	1.3.1. Formiranje Fokus grupe od predstavnika lokalnih poslovnih subjekata uključenih u izvođenje programa obrazovanja odraslih	Grad Doboj, organizatori obrazovanja odraslih
		1.3.2. Uspostavljanje/poboljšanje saradnje sa organizacijama i ustanovama koje se bave izvođenjem programa obrazovanja odraslih	Grad Doboj, organizatori obrazovanja odraslih
		1.3.3. Uspostavljanje/poboljšanje saradnje sa lokalnim poslovnim subjektima zainteresovanim za učešće u realizaciji programa obrazovanja odraslih (posebno u praktičnom dijelu obuke)	Organizatori obrazovanja odraslih
Strateški cilj 2. Uspostaviti lokalni sistem/metodologiju planiranja i upravljanja razvojem obrazovanja odraslih za potrebe lokalnog i regionalnog tržišta rada	Operativni cilj 2.1. Kreirati partnerstvo ključnih lokalnih i regionalnih socijalnih partnera	2.1.1. Promocija rada LST Doboj/animiranje poslovnih subjekata aktivnih na području grada Doboj za aktivno učešće u procesima planiranja i upravljanja obrazovanjem odraslih	Grad Doboj, organizatori obrazovanja odraslih, organizacije civilnog društva
		2.1.2. Uspostavljanje saradnje sa institucijama i tijelima nadležnim za obrazovanje odraslih u zemlji i inostranstvu (umrežavanje) i razmjene dobrih praksi i iskustava	Svi članovi LST Doboj
		2.1.3. Formiranje Fokus grupe od predstavnika organizatora obrazovanja odraslih aktivnih na području grada Doboj	Organizatori obrazovanja odraslih
		2.1.4. Uspostavljanje redovne/obavezne komunikacije i razmjene podataka između članova LST Doboj	Svi članovi LST Doboj
	Operativni cilj 2.2. Razviti i usvojiti metodologiju (instrumente) za planiranje politika, programa i projekata iz oblasti obrazovanja odraslih na godišnjem i višegodišnjem nivou	2.2.1. Planiranje i realizacija istraživanja/analize lokalnih privrednih kretanja	Grad Doboj, Područna privredna komora Doboj
		2.2.2. Planiranje i realizacija istraživanja/analize potreba lokalne privrede za kadrovima	Grad Doboj, Područna privredna komora Doboj, JU "ZZZRS" – Filijala Doboj
		2.2.3. Planiranje i realizacija istraživanja/analize profesionalnih opredjeljenja učenika završnih razreda srednjih škola	Srednje stručne škole iz Doboja
		2.2.4. Planiranje i realizacija istraživanja/analize preferencija i afiniteta nezaposlenih lica za obrazovanje odraslih i (samo)zapošljavanje	JU "ZZZRS" – Filijala Doboj, organizacije civilnog društva
		2.2.5. Planiranje i realizacija istraživanja/analize na temu perspektivnih zanimanja i vještina za nove programe obrazovanja odraslih	Područna privredna komora, organizacije civilnog društva ili specijalizovani pravni subjekti
		2.2.6. Sprovođenje komparativne analize za istraživanja/analize od (1.2.1. do 1.2.5.)	LST Doboj
		2.2.7. Izrada Akcionog plana obrazovanja odraslih	Grad Doboj, organizatori obrazovanja odraslih
		2.2.8. Razvoj lokalnih baza podataka (platforme za uporedne analize) za planiranje razvoja i realizacije procesa obrazovanja odraslih	Specijalizovani pravni subjekti

	Operativni cilj 2.3. Ojačati kapacitete organizacija/članova LST-a za planiranje i razvoj obrazovanja odraslih	2.3.1. Obuka članova LST za pripremu i provođenje statističkih istraživanja (osnove statističkih istraživanja), i elektronsku obradu i analizu podataka	Specijalizovani pravni subjekti, organizacije civilnog društva
		2.3.2. Organizacija studijske posjete primjerima dobre prakse obrazovanja odraslih	LST Doboj, organizacije civilnog društva, organizatori obrazovanja odraslih
		2.3.3. Obuka na temu monitoringa i evaluacije sprovedenih programa obrazovanja odraslih	Specijalizovani pravni subjekti, organizacije civilnog društva
Strateški cilj 3. Stvoriti povoljan lokalni i regionalni okvir za provođenje programa obrazovanja odraslih u cilju zapošljavanja i samo zapošljavanja i održivo finansiranje obrazovanja odraslih	Operativni cilj 3.1. Povećati svijest o značaju obrazovanja odraslih	3.1.1. Promocija obrazovanja odraslih i koncepta cjeloživotnog učenja - online intervencije u okviru postojećih zvaničnih internet stranica članova LST Doboj	Svi članovi LST Doboj
		3.1.2. Promocija obrazovanja odraslih i koncepta cjeloživotnog učenja – organizacija tematskih događaja (info dani) za privlačenje ciljnih grupa	Organizatori obrazovanja odraslih, ZZZRS – Filijala Doboj
		3.1.3. Priprema, štampanje i distribucija info materijala o aktuelnim programima obrazovanja odraslih u gradu Doboj	JU “ZZZRS” – Filijala Doboj, organizatori obrazovanja odraslih, organizacije civilnog društva
Operativni cilj 3.2. Obezbjediti finansijsku i tehničku podršku lokalne zajednice (samo)zapošljavanju		3.2.1. Priprema i realizacija projekta “Prekvalifikacija za poznatog poslodavca”	Grad Doboj
		3.2.2. Podrška izvođenju programa obrazovanja odraslih za zapošljavanje i samozapošljavanje u sektorima sa najvećim potencijalom za rast i razvoj	Grad Doboj, organizacije civilnog društva
		3.2.3. Podrška učešću ciljnih grupa u programima obrazovanja odraslih s ciljem učešća u međunarodnim programima i projektima	Organizacije civilnog društva
Operativni cilj 3.3. Obezbjediti finansijsku i tehničku podršku iz eksternih izvora		3.3.1. Uspostaviti i razvijati saradnju sa međunarodnim organizacijama u oblasti obrazovanja odraslih	Svi članovi LST Doboj
		3.3.2. Podrška za korištenje sredstava sa entitetskog nivoa (Akcioni plan Vlade Republike Srpske za podršku zapošljavanju)	Područna privredna komora Doboj, organizacije civilnog društva, Grad Doboj
		3.3.3. Aktivno zagovaranje finansiranja lokalnih i regionalnih projekata namjenjenih obrazovanju odraslih iz eksternih finansijskih izvora	Grad Doboj, organizacije civilnog društva
		3.3.4. Informisanje lokalnih poslovnih subjekata o potencijalnim eksternim izvorima finansiranja projekata obrazovanja odraslih i (samo)zapošljavanja	Grad Doboj, Područna privredna komora Doboj
		3.3.5. Kontinuirano raditi na obezbjeđivanju donatorskih sredstava za finansiranje projekata iz oblasti obrazovanja odraslih Priprema i kandidovanje projekata na temu obrazovanja odraslih	Organizacije civilnog društva

8. AKCIONI PLAN REALIZACIJE STRATEGIJE U PERIODU 2015-2020

Akcionni plan provođenja Strategije obrazovanja odraslih je pripremljen za period prvih 12 mjeseci definisanog strateškog perioda 2015 – 2020. U pitanju je plan koji ima operativni karakter i sadrži informacije o:

- Strateškim projektima i mjerama koje će biti realizovane
- Vremenskoj dinamici sprovođenja projekata i mjera
- Organizacijama i institucijama – nosiocima aktivnosti
- Procjenjenim vrijednostima planiranih projekata i mjera
- Očekivanim ishodima planiranih projekata i mjera sa indikatorima

Po isteku prvih 12 mjeseci realizacije Strategije obrazovanja odraslih, odnosno akcionog plana 2015 – 2016. LST Doboj će izvršiti evaluaciju postignutih rezultata i pripremiti Akcionni plan za naredni godišnji period.

Tabela 18. Očekivani ishodi planiranih mjera sa indikatorima

Strateški ciljevi	Operativni ciljevi	Očekivani ishodi sa indikatorima
Strateški cilj 1. Poboljšati ponudu i unaprijediti programe lokalnih organizatora obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja	Operativni cilj 1.1 Razvoj lokalno dostupnih programa obrazovanja odraslih	
	Jačanje tehničkih kapaciteta za obrazovanje odraslih u cilju stvaranja boljih uslova za provođenje programa obrazovanja odraslih	
	Operativni cilj 1.3 Kreiranje partnerstva/saradnje sa zainteresovanim orgnizatorima obrazovanja odraslih	
Strateški cilj 2. Uspostaviti lokalni sistem/metodologiju planiranja i upravljanja razvojem obrazovanja odraslih za potrebe lokalnog i regionalnog tržišta rada	Operativni cilj 2.1. Kreirati parnerstvo ključnih lokalnih i regionalnih socijalnih partnera	
	Operativni cilj 2.2. Razviti i usvojiti metodologiju (instrumente) za planiranje politika, programa i projekata iz oblasti obrazovanja odraslih na godišnjem i višegodišnjem nivou	
	Operativni cilj 2.3. Ojačati kapacitete organizacija/članova LST-a za planiranje i razvoj obrazovanja odraslih	
Strateški cilj 3. Stvoriti povoljan lokalni i regionalni okvir za provođenje programa obrazovanja odraslih u cilju zapošljavanja i samo zapošljavanja	Operativni cilj 3.1. Povećati svijest o značaju obrazovanja odraslih	
	Operativni cilj 3.2. Obezbjediti finansijsku i tehničku podršku lokalne zajednice (samo)zapošljavanju	
	Operativni cilj 3.3. Obezbjediti finansijsku i tehničku podršku iz eksternih izvora	

LISTA TABELA

Tabela 1. Struktura registrovanih poslovnih subjekata prema broju zaposlenih	11
<i>Tabela 2. Struktura privrednih društava (pravna lica) po veličini i djelatnostima</i>	<i>12</i>
Tabela 3. Struktura preduzetničkih radnji prema tipu organizovanja	13
<i>Tabela 4. Stanje zaposlenosti po vrstama subjekata</i>	<i>14</i>
Tabela 5. Stanje zaposlenosti prema veličini i vrsti poslovnih subjekata	14
Tabela 6. Struktura zaposlenosti po djelatnostima	15
Tabela 7. Kvalifikaciona i polna struktura nezaposlenih na području grada Doboj	16
Tabela 8. Struktura nezaposlenosti prema stepenu stručne spreme	16
Tabela 9. Starosna struktura nezaposlenih lica u gradu Doboj	16
Tabela 10. Kvalifikaciona struktura mladih nezaposlenih lica ispod 30 godina starosti	17
Tabela 11. Nezaposlena lica bez završene osnovne škole	17
Tabela 12. Akreditovane ustanove i formalni (javno priznati) programi za obrazovanje odraslih u gradu Doboj	21
Tabela 13. Broj organizatora i akreditovanih programa obrazovanja odraslih u gradovima u RS	22
Tabela 14. Potrebe lokalne privrede za zanimanjima/poslovima na području grada Doboj	27
Tabela 15. Potrebni programi usavršavanja/sticanja kompetencija	29
Tabela 16. SWOT analiza	30
Tabela 17. Pregled planiranih strateških projekata i mjera	42
Tabela 18. Očekivani ishodi planiranih mjera sa indikatorima	45
Tabela 19. Akcioni plan realizacije Strategije 2015-2016, Projekti i mjere	46
Tabela 20. Vremenski plan realizacije projekata i mjera iz Akcionog plana realizacije Strategije obrazovanja odraslih 2015-2016	47

LISTA SLIKA

Slika 1. Strateška usmjerenja obrazovanja odraslih u gradu Doboj	32
Slika 2. Vizija obrazovanja odraslih grada Doboj	35
Slika 3. Strateški ciljevi obrazovanja odraslih u gradu Doboj	37
Slika 4. Operativni ciljevi obrazovanja odraslih u gradu Doboj	41